

Brukerundersøkelse i Hallingskarvet

Resultater fra en spørreundersøkelse

Oddgeir Andersen
Vegard Gundersen

NINAs publikasjoner

NINA Rapport

Dette er en elektronisk serie fra 2005 som erstatter de tidligere seriene NINA Fagrapport, NINA Oppdragsmelding og NINA Project Report. Normalt er dette NINAs rapportering til oppdragsgiver etter gjennomført forsknings-, overvåkings- eller utredningsarbeid. I tillegg vil serien favne mye av instituttets øvrige rapportering, for eksempel fra seminarer og konferanser, resultater av eget forsknings- og utredningsarbeid og litteraturstudier. NINA Rapport kan også utgis på annet språk når det er hensiktsmessig.

NINA Kortrapport

Dette er en enklere og ofte kortere rapportform til oppdragsgiver, gjerne for prosjekt med mindre arbeidsomfang enn det som ligger til grunn for NINA Rapport. Det er ikke krav om sammendrag på engelsk. Rapportserien kan også benyttes til framdriftsrapporter eller foreløpige meldinger til oppdragsgiver.

NINA Temahefte

Som navnet angir behandler temaheftene spesielle emner. Heftene utarbeides etter behov og serien favner svært vidt; fra systematiske bestemmelsesnøkler til informasjon om viktige problemstillinger i samfunnet. NINA Temahefte gis vanligvis en populærvitenskapelig form med mer vekt på illustrasjoner enn NINA Rapport.

NINA Fakta

Faktaarkene har som mål å gjøre NINAs forskningsresultater raskt og enkelt tilgjengelig for et større publikum. De sendes til presse, ideelle organisasjoner, naturforvaltningen på ulike nivå, politikere og andre spesielt interesserte. Faktaarkene gir en kort framstilling av noen av våre viktigste forskningstema.

Annen publisering

I tillegg til rapporteringen i NINAs egne serier publiserer instituttets ansatte en stor del av sine vitenskapelige resultater i internasjonale journaler, populærfaglige bøker og tidsskrifter.

Brukerundersøkelse i Hallingskarvet

Resultater fra en spørreundersøkelse

Oddgeir Andersen
Vegard Gundersen

Andersen, O. & Gundersen, V. 2016. Brukerundersøkelse i Hallingskarvet. – resultater fra en spørreundersøkelse - NINA Kortrapport 17. 36 s. + vedlegg

Lillehammer, april 2016

ISSN: 2464-2797

ISBN: 978-82-426-2911-1

RETTIGHETSHAVER

© Norsk institutt for naturforskning

Publikasjonen kan siteres fritt med kildeangivelse

TILGJENGELIGHET

Åpen

PUBLISERINGSTYPE

Digitalt dokument (pdf)

KVALITETSSIKRET AV

Jon Museth

ANSVARLIG SIGNATUR

Forskningssjef Jon Museth (sign.)

OPPDRAKSGIVER(E)/BIDRAGSYTER(E)

Fylkesmannen i Buskerud

OPPDRAKSGIVERS REFERANSE

Etterundersøkelse Hallingskarvet

KONTAKTPERSON(ER) HOS OPPDRAGSGIVER/BIDRAGSYTER

Trond Erik Buttingsrud

NØKKEWORD

- Hallingskarvet nasjonalpark
- Friluftsliv
- Spørreundersøkelse
- Naturbasert reiseliv
- Naturopplevelse

KEY WORDS

Hallingskarvet national park, recreation, visitor survey, nature based tourism, nature experience.

KONTAKTOPPLYSNINGER

NINA hovedkontor

Postboks 5685 Sluppen
7485 Trondheim
Telefon: 73 80 14 00

NINA Oslo

Gaustadalléen 21
0349 Oslo
Telefon: 73 80 14 00

NINA Tromsø

Framsenteret
9296 Tromsø
Telefon: 77 75 04 00

NINA Lillehammer

Fakkeldgården
2624 Lillehammer
Telefon: 73 80 14 00

www.nina.no

Sammendrag

Andersen, O. & Gundersen, V. 2016. Brukerundersøkelse i Hallingskarvet. – resultater fra en spørreundersøkelse - NINA Kortrapport 17. 36 s. + vedlegg

Denne rapporten gir detaljert kunnskap om de besøkende til Hallingskarvet nasjonalpark. Materialet er hentet fra de som svarte på spørreskjema i svarkassene sommeren 2014. Det er sendt ut en unik invitasjon til de innsamlede epost-adressene, for å be de besøkende fylle ut et omfattende internettbasert skjema. Vi fikk meget god respons på denne henvendelsen, og materialet har god styrke. Metoden og resultatene er inngående beskrevet i rapporten, og vi har hele tiden hatt for øye at resultatene skal kunne være til nytte for forvaltningen, og for å gi de besøkende bedre opplevelser i området. Denne type kunnskap vil kunne være til hjelp for å styre virkemiddelbruken i nasjonalparkforvaltningen, og også i forhold til turismen i regionen som er knyttet opp til bruken av Hallingskarvet nasjonalpark. De som besøker Hallingskarvet er generelt veldig fornøyd med turen og de opplevelsene de har der. De gode naturopplevelsene er knyttet til faktorer som vanskelig lar seg påvirke av forvaltningen, slik som storslåtte landskap, uberørt natur, stillhet, utsikt og godt sosialt samvær. Det er i Hallingskarvet som i de andre nasjonalparkene, naturkvalitetene som gir den gode opplevelsen. Så et viktig mål med forvaltningen blir å ta vare på naturkvalitetene. Så er spørsmålet hva forvaltningen kan gjøre for at forholdene skal bli enda bedre for de besøkende? Det handler om tilretteleggingen og hvordan den er tilpasset både mengde og type besøkende, og det andre handler om forhold som virker forstyrrende inn på opplevelsen. De besøkende er i dag i stor grad knyttet til eksisterende infrastruktur og tilrettelegging, men samtidig ønsker de at det skal være en «enkel» form for tilrettelegging. En enkel naturvennlig tilrettelegging inkluderer slik som kart, skilt, informasjon og stimerking. Det er altså viktig med tilrettelegging, men denne skal ikke være for fremtredende. Når det gjelder tilretteleggingen er det spesielt viktig å tenke dagsturer, slik som rundturer, eller turer til utsiktspunkt og ulike attraksjoner. Det er viktig å tenke på hele spekteret av de besøkende, og at noen områder kan ha sterk tilrettelegging, mens andre områder ikke skal ha tilrettelegging i det hele tatt. Med en differensiert forvaltning får man ivarettat ønsker/behov/preferanser som de ulike segmentene av de besøkende har for sin opplevelse. Når det gjelder faktorer som kan virke forstyrrende inn på opplevelsen, svarer folk at det er få problemer i Hallingskarvet. Dette er et fellestrekk som går igjen i mange av nasjonalparkene i Norge. De positive sidene med å være på tur (naturlandskapet og det sosiale) og gode opplevelser overskygger eventuelle negative påvirkninger. Dette betyr at de besøkende er veldig tolerante for negativ påvirkning når de kommer til lokaliteten, og det skal veldig mye til for at negative forhold virker inn på helhetsinntrykket. Eksempler på negative forhold som nevnes er trengsel (ofte på starten av turen), slitasje, søppel og uønsket atferd fra andre besøkende, men dette er altså ikke fremtredende på Hallingskarvet. Opplevelse av trengsel er lav selv på den mest brukte stien fra Prestholtseter. Vi kan si at det positive med å komme ut i naturen overskygger eventuelle negative forhold ved opplevelsen, og det er også slik at en eventuell negativ påvirkning ofte varer i et kort tidsrom eller er knyttet til et bestemt sted på turen. Det er også slik at mange av de besøkende innhenter informasjon om området og er godt forberedt på hva som møter dem der, eller at de er lokalkjente (spesielt hytteeiere) og vet hva som finnes. Dette fører til at de besøkende aktivt velger å unngå områder (f. eks. Prestholtseter), for å finne steder med mindre folk og forstyrrelser. Informasjon er nøkkelen i de virkemidlene forvaltningen av Hallingskarvet har for å gi bedre opplevelser til de besøkende fremover. Denne informasjonen må ha som mål å guide de besøkende til områder som kan tilfredsstille deres ønsker og behov. Det er da viktig å tenke langs et spekter av brukere og ha en differensiert forvaltning i forhold til spesielt krav til tilrettelegging, urørthet og trengsel. Det er spesielt på formidlingssiden at forvaltningen må tenke nytt, i forhold til at det er nye plattformer for kommunikasjon som de besøkende benytter seg av. Forvaltningen har tradisjon for å til dels overfokusere på de fysiske forholdene, for å bedre opplevelsen og for å hindre negativ påvirkning på naturen, mens virkemidler knyttet til det kommunikasjon og service er mindre utviklet. Et viktig mål for fremtiden kan være å stimulere til engasjement, samhandling og bygge gode holdninger i forhold til å bruke og ta vare på naturen og landskapet i Hallingskarvet nasjonalpark.

Oddgeir Andersen, NINA avdeling for naturbruk, Fakkeltgården, 2624 Lillehammer, [oan@nina.no](mailto: oan@nina.no)
Vegard Gundersen, NINA avdeling for naturbruk, Fakkeltgården, 2624 Lillehammer, [vegard.gundersen@nina.no](mailto: vegard.gundersen@nina.no)

Innhold

1 Innledning.....	7
2 Metode	8
2.1 Segmentering og analyser.....	8
3 Resultater	10
3.1 Om besøket i Hallingskarvet.....	10
3.2 Innfallsporter og aktiviteter	14
3.3 Overnattingsmåte	15
3.4 Sosiale medier	16
3.5 Tidligere besøk i Hallingskarvet	16
3.6 Erfaring fra andre nasjonalparker i Norge og utlandet	17
3.7 Informasjon	18
3.8 Tilrettelegging	22
3.9 Om respondentene	26
3.10 Hallingskarvet sammenlignet med noen andre nasjonalparker	29
4 Kort oppsummering med kommentarer.....	33
5 Referanser	36
6 Vedlegg.....	37
6.1 Vedlegg 1: Besøkte nasjonalparker i Norge og utlandet.....	37
6.2 Vedlegg 2; Annen reisemåte for å komme til Hallingskarvet	42
6.3 Vedlegg 3: Fordeling av ulike turmål i Hallingskarvet	43
6.4 Vedlegg 4: Andre innfallsporter til Hallingskarvet.....	45
6.5 Vedlegg 5: Andre aktiviteter som ble oppgitt.....	45
6.6 Vedlegg 6: Hva de besøkende savnet informasjon om	46
6.7 Vedlegg 7:.....	47
6.8 Vedlegg 8: Informasjon på vei fra bosted til Hallingskarvet.	48
6.9 Vedlegg 9: Informasjon mens de besøkende er inne i området	49
6.10 Vedlegg 10: Kommentarer om tilretteleggingen for friluftsliv i Hallingskarvet.....	50
6.11 Vedlegg 11: Kommentarer på negativ oppførsel.....	53

Forord

Norsk institutt for naturforskning (NINA) fikk i oppdrag av nasjonalparkstyret for Hallingskarvet nasjonalpark å gjennomføre en etterundersøkelse blant registrerte brukere fra undersøkelsen som ble gjennomført med svarkasser sommeren 2014. Undersøkelsen er basert på standardiserte spørsmål fra tidligere undersøkelser i flere verneområder i Norge, men med lokal tilpasning til forholdene i Hallingskarvet nasjonalpark. Spørsmålene er ment å fange opp motivasjon, forventning, holdninger og preferanser på turen(e) respondentene har gjennomført i Hallingskarvet, herav blant annet formålet med turen og syn på ulike tilretteleggings- og forvaltningstiltak. Hvordan de besøkende henter informasjon om området, og hvordan de ordner det praktiske rundt turen med overnatting og transport er også viktige spørsmål.

Informasjonen som er hentet fra brukerne av Hallingskarvet nasjonalpark blir en form for markedsanalyse, og som er ment å gi innspill til besøksstrategier, informasjonsplaner, den daglige forvaltningen og for å utforme langsiktige strategiske planer i forvaltningen. Vi mener at reiselsbedriftene i området vil kunne dra nytte av informasjon til for eksempel markedsføringen. Kunnskapen er også ment som en oppdatert kunnskapsbase over brukerne av Hallingskarvet NP, og en repetisjon av studien i fremtiden vil kunne si noe om eventuelle endringer brukersegmentene. Det ble gjennomført en tilsvarende undersøkelse i 2010 (Andersen m.fl. 2011, Wold m.fl. 2012) og tallene kan sammenlignes med disse rapportene. Man må imidlertid være klar over at undersøkelsen i 2010 dekket hele Nordfjella villreinområde, der Hallingskarvet utgjør en liten del av området, og i alt 28 svarkasser ble brukt i 2010. I 2014 ble kun 7 svarkasser brukt, og disse var på sørsiden av Hallingskarvet. Det var kun Presholtseter, Haugastøl og Vestrheim som hadde identisk plassering i 2014 som i 2010.

NINA takker for oppdraget og håper rapporten kommer til nytte hos forvaltning og reiseliv. Vi ønsker også å takke de norske og utenlandske brukerne som besvarte undersøkelsen.

Lillhammer, 6. mai 2016

Oddgeir Andersen
Prosjektleder

1 Innledning

Rapporten gir en enkel, deskriptiv fremstilling av en spørreundersøkelse som er gjennomført blant besøkende som var i Hallingskarvet nasjonalpark sommeren 2014. Tilsvarende undersøkelser er tidligere gjennomført i en rekke verneområder i Norge. Siden spørsmålene i skjemaet som er benyttet i denne undersøkelsen etter hvert har blitt nokså «standardisert», muliggjør dette sammenligninger mellom forskjellige verneområder i Norge, men omfattende sammenligninger med andre verneområder er imidlertid utenfor mandatet til dette oppdraget. For lesere som har interesse av å sammenligne hva brukerne i de ulike verneområdene svarer, henviser vi til derfor til Vorkinn (2016) som tar for seg brukere i Langsua nasjonalpark og trekker sammenligninger med tidligere undersøkelser i Rondane, Reinheimen, Dovrefjell og Jotunheimen.

Kartlegging av bruk med tanke på typer av bruk, type turer og lengde på oppholdet er viktig informasjon for forvaltningsmyndighetene når de skal fatte beslutninger om forvaltningen av verneområder. Videre er kunnskap om hvilke preferanser brukerne har for eventuelle tilretteleggingstiltak viktig. Ønsker brukerne at området har lite eller mye tilrettelegging?

Denne spørreundersøkelsen er en oppfølging av en undersøkelse som ble gjennomført ved hjelp av selvregisteringskasser ved ulike innfallsporter til Hallingskarvet nasjonalpark sommeren 2014 (Vistad, Gundersen & Wold 2014). De som fylte ut spørreskjema i Hallingskarvet sommeren 2014, kunne samtidig oppgi sin epostadresse, dersom de ønsket å delta i en oppfølgende undersøkelse. Det er resultatene fra den oppfølgende undersøkelsen (heretter kalt etterundersøkelsen) som her blir presentert.

Hensikten med etterundersøkelsen er å gi forvaltningsmyndighet mer dyptpløyende kunnskap om de besøkende til Hallingskarvet nasjonalpark. Dette handler om motiv, forventninger og aktiviteter for turen, hvordan de opplever landskapet og forvaltningen av den, og andre forhold knyttet til reisen som overnatting, informasjon og om vinterbruk/sommerbruk. Denne kunnskapen kan brukes direkte i forhold til de utfordringene forvaltningen konkret kan gjøre noe med i Hallingskarvet, slik som informasjon, tilrettelegging og forvaltningsregler i tid og rom. Et annet forhold som er lite belyst i dag er at denne type kunnskap kan gi nyttig informasjon om hvordan forvaltningen kan jobbe med involvering, samhandling og engasjement i forhold til forvaltningen av nasjonalparken. Dette er forhold som kan endre folks holdninger, skape større forståelse for vernet, hindre konflikter, skape engasjement rundt forvaltningen, arrangement, næring osv. I Hallingskarvet, som i alle andre nasjonalparker, spiller forvaltningen en underordnet rolle i forhold til folks opplevelsesverdier og hva de verdsetter ved turen. Dette handler alltid om den vakre naturen og landskapet, og kvaliteter en relativ uberørt natur kan by på.

Vi har ikke hatt ressurser til å gjøre en grundig sammenligning av etterundersøkelsen i Hallingskarvet med andre områder. I stedet har vi gjort en enkel analyse som setter dataene fra svar-kassene i sammenheng med noen andre sentrale nasjonalparker. Denne analysen viser noen hovedtrekk som plasserer Hallingskarvet inn i et større bilde.

2 Metode

Selvregisteringskassene var utplassert på følgende lokaliteter rundt Hallingskarvet nasjonalpark sommeren 2014 (antall besvarelser i gitt i parentesene):

1. Hivjudalen (N=322)
2. Budalen (N=131)
3. Vestrheim (N=30)
4. Prestholtseter (N=900)
5. Bismivegen ved Eimeheia (N=357)
6. Skarvevegen ved Ruken (N=219)
7. Haugastøl (N=182)

Totalt for hele Hallingskarvet nasjonalpark var det 2141 personer som hadde fylt ut selvregisteringskort sommeren 2014, hvorav 798 personer også hadde oppgitt sin epostadresse. Personer som hadde registrert sin epost-adresse i forbindelse med kasseundersøkelsen (selvregisteringskasser med et kort spørreskjema om turen de var på) som ble gjennomført i Hallingskarvet sommeren 2014 (se Vistad, Gundersen & Wold 2014), dannet utgangspunktet for kontaktregisteret som denne undersøkelsen bygger på. Personer i kontaktregisteret fikk tilsendt en epost med invitasjon til å delta i etterundersøkelsen og hvor en link til spørreskjemaet var vedlagt.

Vi sendte den 26. januar invitasjon via epost til brukere oppført i kontaktregisteret. Invitasjonen og spørreundersøkelsen ble sendt ut på tre språk, norsk, engelsk og tysk. Kontaktregisteret bestod, som allerede nevnt, av 798 epostadresser. Av disse kom 123 epost i retur på grunn av ukjent eller feilskrevet adresse, og kun en melding ga beskjed om at personen hadde byttet til ny epostadresse. Den effektive populasjon, ble da 675 gyldige adresser. Før første purring kom det inn 286 komplette svar, mens 66 hadde status «noen svar», dvs. at spørreskjemaet ikke var fullstendig utfyllt. En person var frafalt og ble derfor slettet i kontaktregisteret.

Første purring ble sendt ut torsdag 11. februar. På grunn av vinterferie i uke 8 og 9, ventet vi med å sende ut siste påminnelse til etter vinterferien i uke 9. Det var da kommet inn 404 komplette besvarelser og 73 i kategorien «noen svar». Siste purring ble sendt ut mandag 7. mars. Undersøkelsen ble avsluttet mandag 14. mars og vi hadde da mottatt 424 komplette svar (86 % av de som hadde besvart undersøkelsen hadde besvart hele undersøkelsen), og 69 i kategorien «noen svar», i alt 493 respondenter (73% respons) med fullstendig eller delvis utfyllt spørreskjema. Svarprosenten betegnes som meget bra og ligger lang høyere enn det som for tiden er vanlig for denne typer undersøkelser (se f.eks. Vorkinn 2016).

Spørreundersøkelsen ble gjennomført og administrert i programmet «SurveyXact».

2.1 Segmentering og analyse

Av de 365 nordmennene som besvarte undersøkelsen, var det 363 personer som hadde oppgitt postnummer. Respondenter (de som har besvart undersøkelsen) i tilgrensende kommuner til Hallingskarvet, det vil si de med postnummer 3570-3595 (Hol kommune), postnummer 5706-5734 (Ulvik kommune) og postnummer 5741-5749 (Aurland kommune) ble definert som lokale brukere. Det var bare 13 personer (2,6 % av respondentene) som hadde oppgitt postnummer som falt inn under vår definisjon av lokale brukere. Segmentering mellom lokale og tilreisende brukere blir derfor ikke benyttet videre i presentasjon av datamaterialet.

Der det er hensiktsmessige skalavariabler har vi skilt mellom nordmenn (n=365, 86 %) og utenlandske (n= 58, 14 %), 70 personer hadde ikke oppgitt nasjonalitet. I de tilfeller vi har gjort skille mellom nordmenn og utenlandske besøkende, er de som ikke har oppgitt nasjonalitet (n=70) inkludert i egen kategori som «ukjent». Kategorien «ukjent» består derfor av en ukjent blanding av norske og utenlandske besøkende. Mellom land (tre kategorier; Norge, utenlandske og

ukjent) har vi benyttet enveis variansanalyse (ANOVA). Vi har brukt som forutsetning at det er lik variasjon mellom landkategoriene og i enveis variansanalyse har vi benyttet Bonferroni's korreksjon som post-hoc test. For at det skal være en signifikant forskjell mellom gruppene i enveis variansanalyse der Bonferroni's korreksjon er benyttet må forskjellene mellom kategoriene være: $\alpha=0.05/3$ kategorier = 0.017, det vil si at p-verdien på forskjellen mellom gruppene som sammenlignes må være mindre enn 0.017.

Etter ønske fra forvaltningsmyndighetene har vi på noen spørsmål (om årsak til besøket, hvor, når og hvordan de ønsker informasjon, samt ønsker om tilrettelegging) sett nærmere på de som oppgir at de kun har vært der på sommeren (n= 159). Det var for få personer (n=36) som oppga at de kun hadde vært i Hallingskarvet vinterstid til videre analyser. I tillegg vet vi jo at sistnevnte gruppe også har vært der sommeren 2014, siden de har registrert seg i selvregistreringskassene som var utplassert. Når det gjelder spørsmål om tiltak (**tabell 13**) hvor det er en 3-delt skala, har vi benyttet en ikke-parametrisk test (2 X 3 krysstabell) og rapporterer Cramers's V og signifikansnivå.

Vi har også sett på forskjeller mellom kjønn på enkelte spørsmål. Vi har sett på forskjeller mellom kjønn ved hjelp av en enkel t-test som i korte trekk tar utgangspunkt i at det (i teorien) ikke er forventet noen forskjell i svarfordelingen mellom disse to gruppene.

Analysemetoden og prinsippet som her er benyttet går i korte trekk ut på å beregne gjennomsnittskår/gjennomsnittsverdier av kontinuerlige eller skalavariabeler (f.eks spørsmål med skala 1= helt uenig til 5=helt enig). En forutsetning er at data er tilnærmet normalfordelt, noe som ikke alltid stemmer helt, men t-testen og variansanalysen er relativt robust mot mindre avvik fra normalfordeling. Som en enkel regel kan vi si at dersom dataen er tilnærmet normalfordelt og gjennomsnittsverdien ± 2 Standardfeil (S.E.) ikke er overlappende mellom gruppene, er forskjellen statistisk signifikant på $\alpha=0.05$ nivå. Det vil si at den observerte forskjellen skyldes tilfeldigheter i kun 1 av 20 tilfeller.

I de tilfeller der vi ser at fordelingen avviker mye fra normalfordeling, har vi også oppgitt medianverdien (det tallet som i et sortert datasett ligger midt i fordelinga).

3 Resultater

Første spørsmål i undersøkelsen var om når respondentene sist gang hadde besøkt Hallingskarvet. Om lag 32 % (n=157) svarte at de hadde besøkt Hallingskarvet sist gang i 2014, det vil si det året som kasseundersøkelsen pågikk, mens 68 % (n= 336) hadde sist gang besøkt Hallingskarvet i 2015. Av de som oppga å ha besøkt området flere ganger siste året de var der, var det 23 % som oppga 2014, mens 63 % oppga 2015 (**tabell 1**).

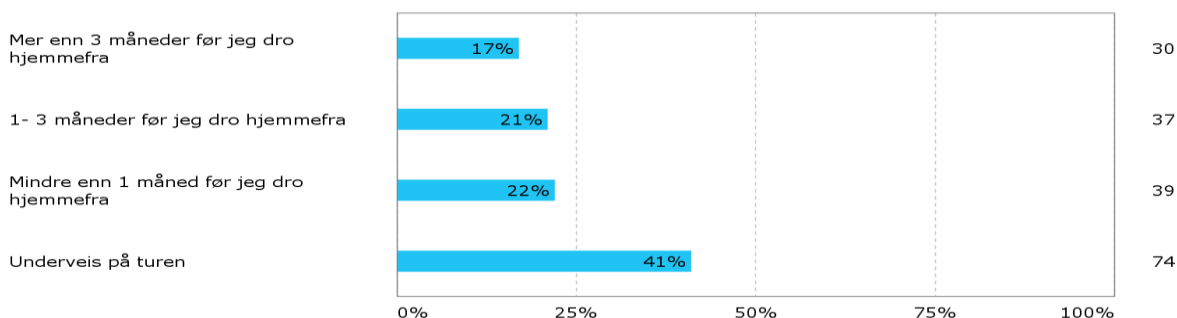
Tabell 1. Andel som har oppgitt siste året de var i Hallingskarvet og om de besøkte området en eller flere ganger siste året de var der. Forskjeller i tallverdier mellom teksten og tabellen skyldes at 3 personer ikke har oppgitt om de besøkte området en eller flere ganger siste året de var der.

Besøkte du Hallingskarvet en eller flere ganger det siste året du var der?			
Siste besøk i	En gang	Flere ganger	Sum
2014	120	36	156
2015	59	275	334
Total	179	311	490

3.1 Om besøket i Hallingskarvet

På spørsmål om når respondentene bestemte seg for å besøke Hallingskarvet svarer 41 % at de bestemte seg underveis på turen, mens 22% svarer mindre enn 1 måned før de dro hjemmefra og 21 % svarer 1-3 måneder før de dro hjemmefra, mens 17 % svarer at de hadde bestemt seg mer enn 3 måneder før de dro hjemmefra (**figur 1**). Merk at her er antall observasjoner kun 180, og det er 313 som av en eller annen grunn ikke hadde besvart spørsmålet. Hva som er årsaken til dette vet vi ikke.

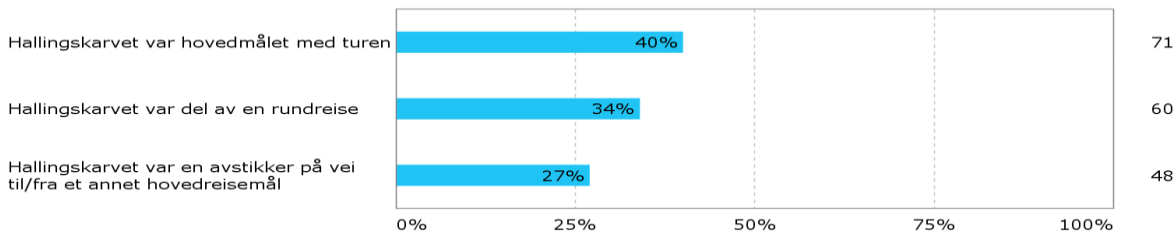
Ut i fra svarfordelingen ser vi også at det er en lavere andel som svarer «mer enn 3 måneder før jeg dro hjemmefra», sammenlignet med verneområder med høyere andel utenlandske besøkende, hvor om lag 40 % svarer dette. Videre er det en langt høyere andel som svarer «underveis på turen», sammenlignet med andre verneområder der andelen varierer mellom 8 – 30 % (Vorkinn 2016).

Figur 1. Når bestemte du deg for å besøke Hallingskarvet. Andeler i % av de som har svart og antall til høyre for figuren.

Det var størst andel (40 %) som oppga at Hallingskarvet var hovedformålet med turen. Om lag en tredjedel oppga at besøket var en del av en rundreise, mens 27 % oppga at besøket var en avstikker på vei til eller fra et annet hovedreisemål (**figur 2**). Merk at her er antall observasjoner kun 179, og det er 314 som av en eller annen grunn ikke hadde besvart spørsmålet. Hva som er årsaken til dette, vites ikke.

Sammenlignet med andre områder så finner vi også her en lavere andel (40 %) som svarer at Hallingskarvet var hovedmålet med turen, mens i andre verneområder svarer 43- 59 % dette. Det var en noe høyere andel (27 %) som svarte at besøket i Hallingskarvet var en «avstikker på vei til/fra et annet hovedreisemål», sammenlignet med andre verneområder, hvor andelen varierer fra 8- 21 % (Vorkinn 2016).

Figur 2. Hvordan inngikk besøket i Hallingskarvet i den turen du var på? Andeler i % av de som har svart og antall til høyre for figuren.

Det klart viktigste oppgitte motivet for å besøke Hallingskarvet er «storslått natur» (figur 3). Det nest viktigste motivet er «mange turmuligheter». Deretter skårer motivene «området har en spesiell betydning for meg» og «det er godt merka stier i området» likt og deler tredje plassen. At man har vært i området tidligere og at terrenget er lett å ferdes i, oppgis også som nokså viktige motiver til besøket. De motivene som vurderes som minst viktige er «gode fiskemuligheter», «tilfeldig» og «kort avstand fra hjemstedet». Likedan vurderes motivene «hyttenettet til DNT» og «anbefalt av andre» som et lite viktig motiv for besøket.

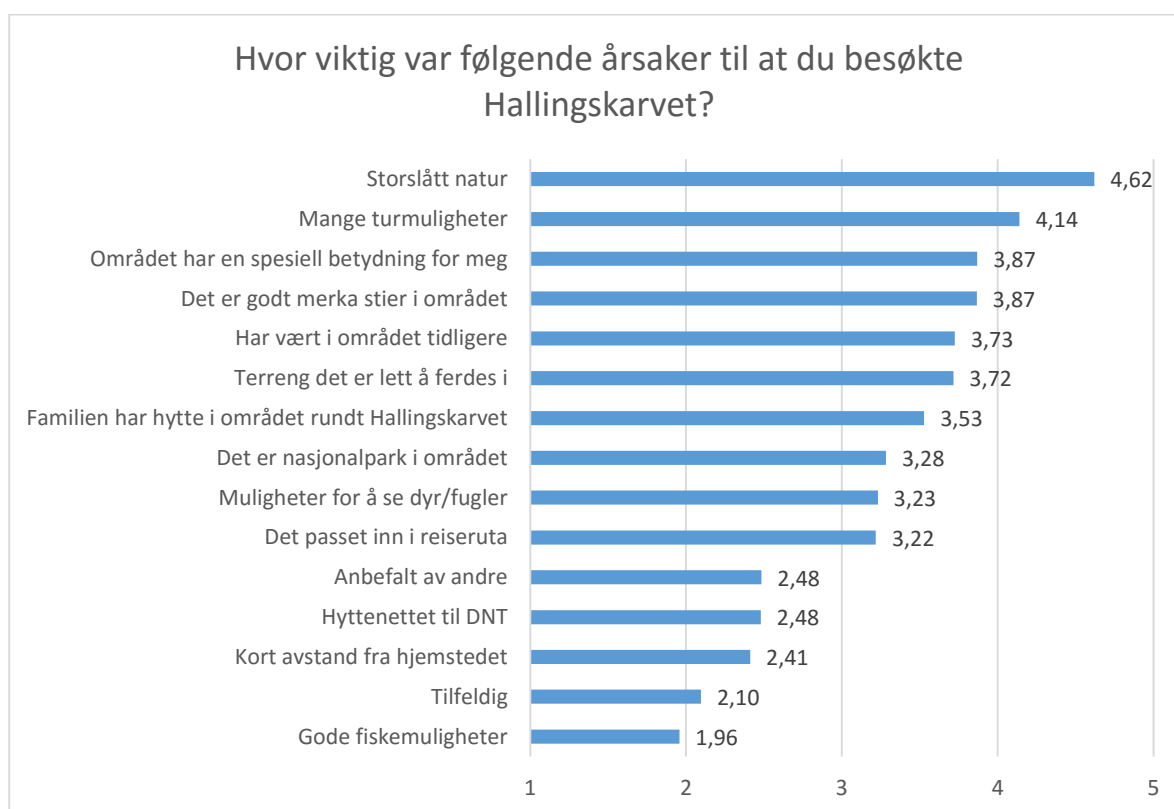
Fordelingen av nordmenn (86 %) og utenlandske (14 %) besøkende er relativt lik som i Langsua nasjonalpark, som har 13 % utenlandske besøkende. Til sammenligning har Rondane 30 % utenlandske besøkende, Reinheimen har 33 %, Dovrefjell 37 % og Jotunheimen 45 % utenlandske besøkende (Vorkinn 2016).

Enveis variansanalyse viste signifikante forskjeller mellom land på noen av årsakene for besøket. Nordmenn var mer enige i at «terrenget er lett å ferdes i» enn de utenlandske besøkende ($F_{2,469}=9.27$, $p=0.001$). Nordmenn var også mer enige enn de utenlandske i at det var gode fiskemuligheter ($F_{2,450}=6.09$, $p=0.002$), at de hadde vært i området tidligere ($F_{2,464}=30.08$, $p=0.001$) og at området har en spesiell betydning for meg ($F_{2,464}=25.79$, $p=0.001$). De utenlandske besøkende var mest enige i utsagnet om at det passet inn i reiseruta ($F_{2,450}=3.69$, $p=0.026$), men post-hoc testen ga ikke her noen signifikante forskjeller mellom grupper (se grunnen i metode). For utsagnet «anbefalt av andre» var det gruppen «ukjent» som hadde høyest skår og var signifikant forskjellig fra nordmenn ($F_{2,443}=5.89$, $p=0.003$). For påstandene om at «familien har hytte i området» var det naturlig nok de utenlandske besøkende som hadde lavest skår og forskjellen var statistisk sikker mot nordmenn og kategorien ukjent ($F_{2,468}=64.84$, $p=0.001$). Samme mønster var det også for utsagnet «kort vei fra hjemsted», der de utenlandske hadde lavest skår og var signifikant forskjellig fra nordmenn og kategorien «ukjent» ($F_{2,449}=10.71$, $p=0.001$).

Når det gjelder sammenligning mellom de som kun hadde vært der om sommeren og de besøkende som bruker området i flere årstider, fant vi signifikante forskjeller mellom gruppene på følgende årsaker; (1) «terrenget er lett å ferdes i» ($t_{1,448}=-1.981$, $p=0.048$) hvor de som ferdes i området til alle årstider er mer enige i påstanden (skår 3.81) enn de som kun har vært der sommerstid (skår 3.61), (2) påstanden «mange turmuligheter» ($t_{1,438}=-3.051$, $p=0.002$) der de som ferdes i området til alle årstider er mer enige i påstanden (skår 4.23) enn de som kun har vært der sommerstid (skår 4.00), (3) påstanden «muligheter for å se dyr og fugler» ($t_{1,434}=-2.577$, $p=0.010$) der de som ferdes i området til alle årstider er mer enige i påstanden (skår 3.32) enn de som kun har vært der sommerstid (skår 3.05), (4) påstanden «har vært i området tidligere» ($t_{1,442}=-9.159$, $p=0.001$) der de som ferdes i området til alle årstider er mer enige i påstanden (skår 4.08) enn de som kun har vært der sommerstid (skår 3.08), (5) påstanden «området

har en spesiell betydning for meg» ($t_{1,441}=-9.913, p=0.001$) der de som ferdes i området til alle årstider er mer enige i påstanden (skår 4.24) enn de som kun har vært der sommerstid (skår 3.16), (6) påstanden «det passet inn i reiseruta» ($t_{1,430}=4.851, p=0.001$) der de som ferdes i området til alle årstider er mindre enige i påstanden (skår 3.03) enn de som kun har vært der sommerstid (skår 3.61), (7) påstanden «tilfeldig» ($t_{1,423}=-4.340, p=0.001$) der de som ferdes i området til alle årstider er mindre enige i påstanden (skår 1.91) enn de som kun har vært der sommerstid (skår 2.38), (8) påstanden «anbefalt av andre» ($t_{1,424}=3.698, p=0.001$) der de som ferdes i området til alle årstider er mindre enige i påstanden (skår 2.31) enn de som kun har vært der sommerstid (skår 2.77), (9) påstanden «familien har hytte i området rundt Hallingskarvet» ($t_{1,466}=-10.924, p=0.001$) der de som ferdes i området til alle årstider er mer enige i påstanden (skår 4.09) enn de som kun har vært der sommerstid (skår 2.48) og (10) påstanden «kort avstand fra hjemsted» ($t_{1,429}=-3.249, p=0.001$) der de som ferdes i området til alle årstider er mer enige i påstanden (skår 2.57) enn de som kun har vært der sommerstid (skår 2.18).

Sammenligner vi de viktigste årsaker til besøket med undersøkelser i andre verneområder finner vi likheter på flere punkter, blant annet oppgis «storslått natur» som den viktigste årsaken til besøket her, og det samme svarer de fleste også i andre områder som er undersøkt. Det samme gjelder «mange turmuligheter». Hallingskarvet skiller seg imidlertid ut på den tredje viktigste årsaken, hvor «området har en spesiell betydning for meg», mens i de øvrige områdene kommer «det er godt merka stier i området» på en tredje plass. I Hallingskarvet kommer dette motivet på en fjerdeplass.

Figur 3. Årsaker til besøket i Hallingskarvet. Motiver er sortert etter gjennomsnittsskår. Svarskala: 1= Helt uviktig, 5= meget viktig.

Det ser ut til å være i vinterperioden fra jul – påske som området har flest antall brukerdøgn med et gjennomsnitt på 10,8 døgn (**tabell 2**). Deretter kommer sommerperioden (juni-oktober) med 7,9 døgn. Periodene etter påske og oktober- jul har henholdsvis 5,2 og 5,5 brukerdøgn i gjennomsnitt. Antall brukerdøgn er ikke normalfordelt, dersom vi ser på medianverdier, er disse 7 døgn for perioden jul-påske, 5 døgn for sommerperioden, mens de er 4 døgn for perioden etter

påske og oktober – jul (**tabell 2**). Det var ingen større forskjell i bruk mellom norske og utenlandske besøkende i periodene fra oktober til etter påske, mens norske besøkende hadde signifikant mer bruk (8,5 døgn) enn utenlandske (4,6 døgn) i perioden juni-oktober ($F_{2,417}=5.46$, $p=0.005$).

Tabell 2. Gjennomsnittlig antall besøksdager i Hallingskarvet fordelt på årstider. Antall svar, standardfeil (S.E.), medianverdi og høyeste antall dager oppgitt for årstiden. De som har oppgitt 0 dager i årstiden er utelatt fra beregningen.

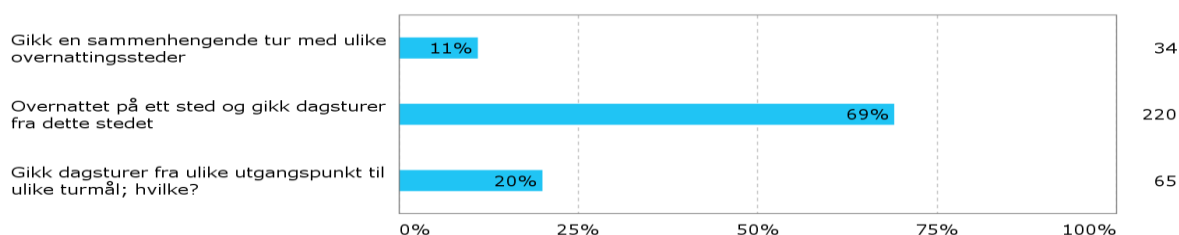
	Jul-påske	Etter påske	Juni-oktober	Oktober - jul
Antall svar	257	168	420	182
Gjennomsnitt (S.E.)	10,8 (,59)	5,2 (,42)	7,9 (,39)	5,5 (,43)
Median	7	4	5	4
Maksimum antall dager	60	50	50	50

Den vanligste reisemåten for å komme seg til Hallingskarvet var med bil (**tabell 3**). Hele 79 % oppga å ha brukt bil. Deretter kommer tog (14 %) og annet (5 %). De som oppga andre reisemåter, består for en stor del av at folk har gått fra hytta eller syklet (se **vedlegg 1**).

Tabell 3. Reisemåte for oppholdet i Hallingskarvet. Antall og prosent.

	Antall	Prosent
Buss	3	,6
Bobil	6	1,3
Personbil	371	79,1
Tog	66	14,1
Annet	23	4,9
Total	469	100

De som oppga å være på flerdagers tur fikk spørsmål om hva slags type tur de var på. Det mest vanlige var å overnatte på ett sted og ta dagsturer ut fra dette stedet (69 %), mens 20 % oppga å gå dagsturer fra ulike utgangspunkt til ulike turmål. Bare 11 % sa at oppholdet var en del av en sammenhengende tur med ulike overnattingssteder (**figur 4**).

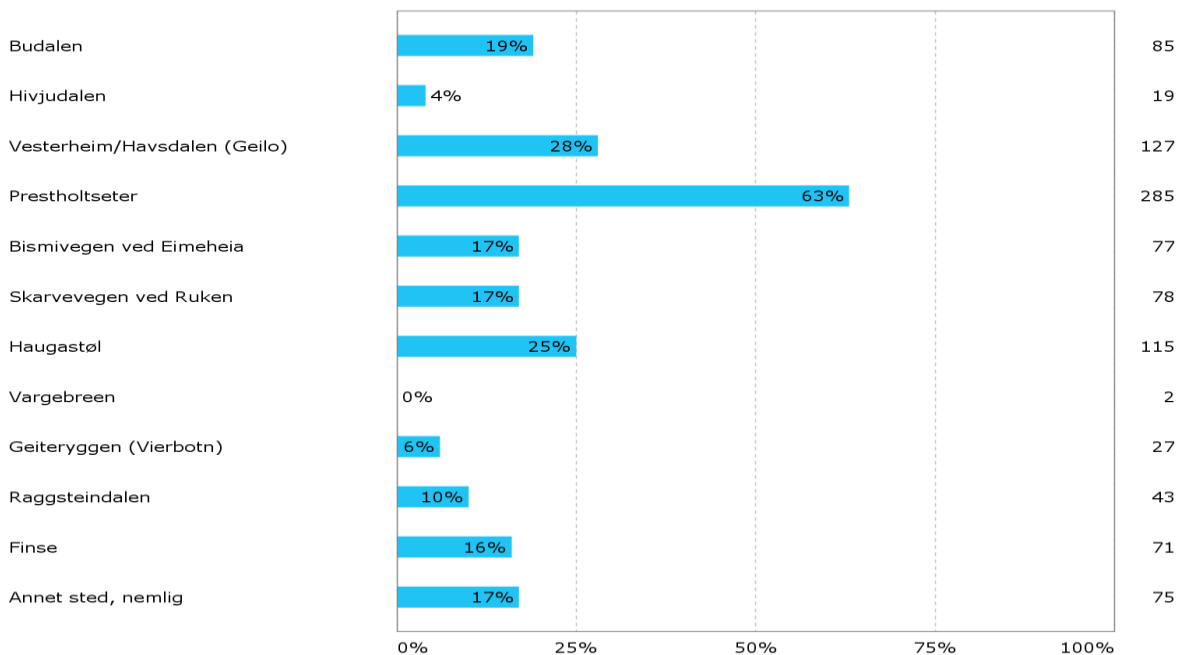

Figur 4. Svarfordeling på spørsmålet «Hvis du var i Hallingskarvet på en flerdagerstur; hva slags tur var dette?». Prosent og antall svar til høyre for figuren.

De som hadde svart at de gikk dagsturer fra ulike utgangspunkt til ulike turmål ble bedt om å oppgi hvilke turmål de hadde gått til. Fordelingen er vist i **vedlegg 2**.

3.2 Innfallsporter og aktiviteter

Prestholtseter fremstår som den mest brukte innfallsporten til Hallingskarvet (**figur 5**). Nesten 2 av 3 respondenter i undersøkelsen oppgir Prestholtseter som stedet de gikk inn eller ut fra Hallingskarvet. Andre populære innfallsporter er Vestrheim/Havsdalen (28 %) og Haugastøl (25 %), mens 19 % oppgir Budalen. Bismivegen og Skarvevegen, sammen med «annet sted» ble oppgitt av 17 %, mens Finse ble oppgitt av 16 %. Det var ingen som oppga å ha brukt Vargebreen, mens Hivjudalen og Geiteryggen ble brukt av henholdsvis 4 % og 6 % av respondentene i undersøkelsen. Ti prosent oppga å ha brukt Raggsteindalen.

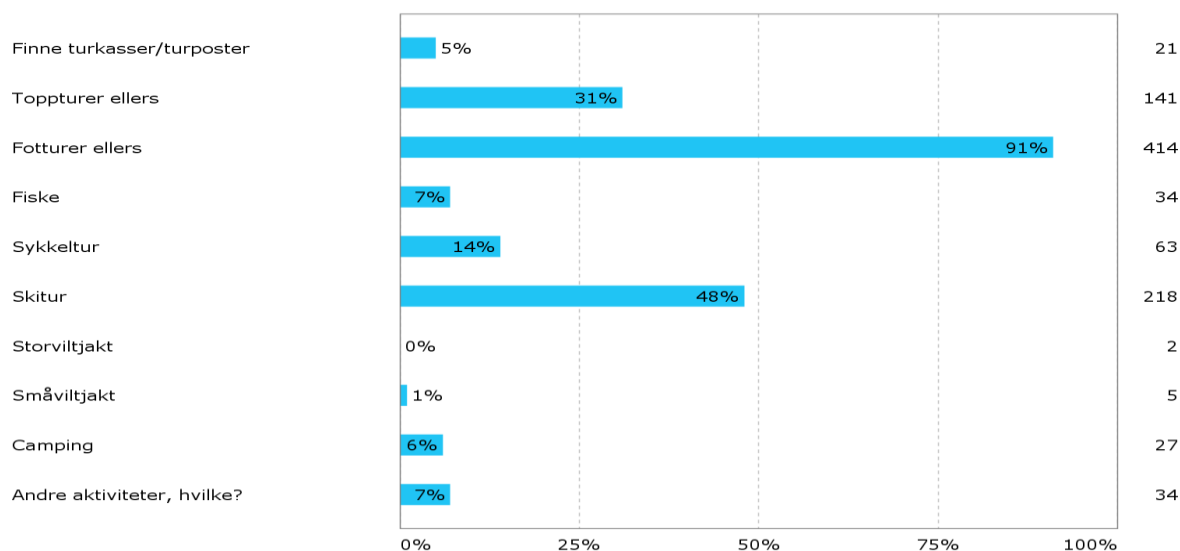

Figur 5. Bruken av ulike innfallsporter inn eller ut fra Hallingskarvet. Flere svar var mulig per respondent. Prosentvis fordeling og antall svar til høyre for figuren.

Blant de som oppga annet sted, er det Ustaoset som nevnes hyppigst (se **vedlegg 3**). Deretter kommer Sudndalen og så fordeles de øvrige svarene relativt godt utover på andre innfallsporter. Merk at for Ustaoset gjelder de to innfallsportene Bismivegen og Skarvevegen i figuren.

Det er fotturer (91 %) og skiturer (49 %) som er de to dominerende aktivitetene som drives i Hallingskarvet (**figur 6**). Deretter oppgis toppturer (31 %) og sykkelture (14 %). Aktiviteter som fiske (7 %), camping (6 %), og å finne turposter/turkasser (5 %) er det få som oppgir. Dette skyldes trolig en lav andel lokalbefolkning, og at det muligens er få hytteeiere som ser på hestingsbaserte aktiviteter som jakt og fiske som viktige aktiviteter i forbindelse med opphold i området. Ofte gjør man flere aktiviteter på turen, og man hadde her mulighet til å krysse av på flere alternativer samtidig.

Sammen med andre verneområder ser fordelingen relativt lik ut, men Hallingskarvet har en noe større andel som oppgir «skitur» enn hva som er funnet i andre områder, hvor andelen «Skitur» varierer mellom 8- 20 %. Hallingskarvet er helt klart et populært område for skiturer, sammenlignet med mange andre nasjonalparker.

Figur 6. Hvilke aktiviteter som ble utøvd i Hallingskarvet. Flere svar var mulig per respondent. Prosentandel og antall til høyre for figuren.

Blant andre aktiviteter som oppgis i det åpne spørsmålet, er det en lang rekke med ulike aktiviteter og formål for turen. Det som kanskje oftest nevnes er høstingsrelaterte aktiviteter (bærplukking/blomster) og de nylagte trappene/Sherpastien opp fra Prestholtseter (**vedlegg 3**).

Litt over halvparten (51 %) oppga å ha overnattet i selve Hallingskarvet eller i utkanten av området i forbindelse med turen. Det vil si at 49 % av respondentene var i dette tilfelle på dagstur uten overnatting.

3.3 Overnattingsmåte

Det er klart flest som oppgir å ha overnattet på privat hytte (n=142) og disse har i gjennomsnitt tilbragt 23,3 netter i området på denne måten (**tabell 8**). Det er 25 som oppgir å ha overnattet i telt utenom campingplass, og snittet her er på 3,2 døgn. I alt 23 personer oppgir å ha overnattet på hotell/pensjonat og disse har tilbragt i gjennomsnitt 6,2 døgn der. De som overnattet på turisthytter oppgir i gjennomsnitt i underkant av 3 overnattingsdøgn, mens de som oppgir campingplass i fjellet har overnattet 6,4 døgn. Overnatting på annen måte (n=23) har oppgitt 11 døgn i gjennomsnitt. Siden det var få observasjoner i de fleste overnattingsmåtene har vi her valgt å ikke gjøre statistiske analyser.

I motsetning til andre verneområder som er undersøkt, er det overnatting i privat hytte som er mest vanlig i Hallingskarvet. Hele 59 % oppgir denne overnattingsformen. I andre områder er det vanligvis overnatting på turisthytte som dominerer (andeler mellom 19-43 %), mens bare 12-20% oppgir privat hytte.

Tabell 8. Antall som oppgir å ha overnattet på ulike måter i Hallingskarvet. Gjennomsnittsverdi, median og høyeste antall netter (Maks) som er oppgitt.

	Antall	Gjennomsnitt	Median	Maks
Overnattet på en turisthytte, antall netter	16	2,8	2	7
Antall netter på hotell/pensjonat	23	6,2	5	25
Antall netter i telt utenom campingplass	25	3,2	2	14
Antall netter på campingplass på fjellet	10	6,4	2,5	33
Antall netter i fjellstyrehytte/åpen bu	2	6,5	6,5	8
Antall netter i privat hytte	142	23,3	20	200
Antall netter på annen måte	23	11,0	3	60

Blant de som har overnattet på annen måte er det leilighet og bobil/ i bilen som nevnes flest ganger (**tabell 9**).

Tabell 9. Hva de som oppgir å ha overnattet på annen måte svarer. Antall svar.

Annen måte, nemlig...	Antall
I bilen	2
Havdalsgrenda Skiresort	1
i nærheten af Tvergastein	1
Lavvo	1
Leilighet	4
Prestholtseter	1
Privat hos venner	1
Sov under åpen himmel	1
Ute i snø	1
Wohnmobil (Bobil)	1
Wohnwagen, nicht auf dem Campingplatz	1
Total	17

3.4 Sosiale medier

Nesten halvparten (47 %, n=210 av 447 svar) oppgir å ha delt opplevelsene i Hallingskarvet på sosiale medier. Det er først og fremst Facebook (83 %) og Instagram (34 %) som var de mest benyttede sosiale mediene (**tabell 10**). Snapchat blir oppgitt brukt av 21 %.

I Langsua er det også Facebook, Instagram og snapchat som er de dominerende sosiale medier (Vorkinn 2016).

Tabell 10. Hvilke sosiale medier som ble benyttet til å dele opplevelsene i Hallingskarvet. Det var mulig å krysse av flere svar. Antall som har krysset av, fordeling i prosent og prosent av n=(207).

Medie	N	%	% av n (207)
Facebook	172	56,6	83,1
Instagram	68	22,4	32,9
Snapchat	43	14,1	20,8
Google +	4	1,3	1,9
Twitter	3	1,0	1,4
Trip Advisor	3	1,0	1,4
Annet, hva?	11	3,6	5,3
Total	304	100,0	146,9

3.5 Tidligere besøk i Hallingskarvet

Om tidligere besøk, virket det å være forvirring mellom antall ganger og antall somre/vintre som det er spurt om. Det er mulig at respondentene har blandet sammen antall år og ganger de har vært i området. Spørreskjemaet var stilt inn slik at det kunne både skrives inn tekst eller tall, og dette var åpenbart et svakt punkt i spørreskjemaet. De som hadde svart «mange ganger» eller «en rekke ganger» fikk verdien 10, de som hadde angitt intervall, f.eks 20-30, fikk gjennomsnittsverdien av summen (25 i dette eksemplet). En person som hadde oppgitt 100, fikk verdien justert til 50 (alder var 51 år).

Sytten prosent (n=83) hadde ikke vært i Hallingskarvet før sommeren 2014. Andelen første-gangsbesøkende er en del lavere enn hva man finner i andre nasjonalparker i Norge. I Langsua

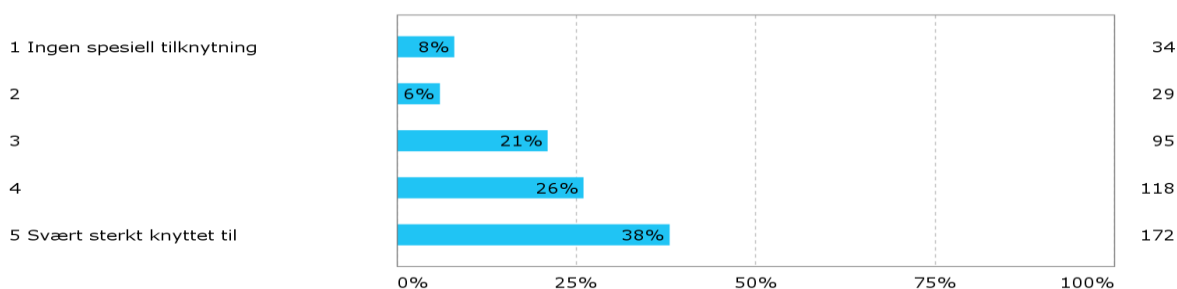
var andelen førstegangsbesøkende om lag 40 %, mens i Jotunheimen og Sunndalsfjella var andelen 44 %, Rondane hadde 37 % og i Reinheimen var andelen 52 % (Vorkinn 2016).

Basert på de justeringer som er omtalt over, fant vi at de som hadde vært i Hallingskarvet tidligere hadde vært der i gjennomsnitt 18,8 somre. Medianverdien var 12, så data er ikke normalfordelt. Gjennomsnittlig antall vintre var 20,7, mens medianverdien var 15 (**tabell 11**).

Tabell 11. Antall tidligere besøk, fordelt på antall somre og vintre. Antall svar, gjennomsnittsverdi, median, minste og høyeste verdi.

Har du besøkt Hallingskarvet før 2014?	Antall somre	Antall vintre
N	352	308
Gjennomsnitt	18,81	20,74
Median	12	15
Minimum	1	1
Maksimum	62	65

Det er en overvekt av personer som føler seg sterkt (26 %) eller svært sterkt (38 %) knyttet til Hallingskarvet (**figur 7**). Dette har sannsynligvis sammenheng med at en stor del av respondene har hytte i nærheten. Bare 8 % svarte at de ikke følte noen spesiell tilknytning til området.

Figur 7. Fordeling av svar på spørsmålet: Hvor sterkt kjenner du deg knyttet til Hallingskarvet? Prosentvis fordeling (av n=448) og antall som har svart til høyre for figuren.

3.6 Erfaring fra andre nasjonalparker i Norge og utlandet

Det var 44 % (n=215) som oppga å ha besøkt andre nasjonalparker i Norge eller utlandet i løpet av 2014. Halvparten hadde besøkt 1 annen nasjonalpark, 21 % hadde besøkt to andre nasjonalparker, 15 % hadde besøkt 3 andre nasjonalparker og 6 % hadde besøkt 4 andre nasjonalparker (**tabell 12**). Det var 8 % som hadde besøkt 5 eller flere andre nasjonalparker i Norge eller i utlandet. Frekvenstabeller og svarfordeling når det gjelder andre verneområder i Norge og utlandet er vist i **vedlegg 1**.

Tabell 12. Antall nasjonalparker besøkt i Norge og utlandet, i tillegg til Hallingskarvet. Antall svar og prosentandel.

Antall NP besøkt	N	%
1	107	49,8
2	45	20,9
3	33	15,3
4	13	6,0
5 eller fler	17	7,9
Total	215	100

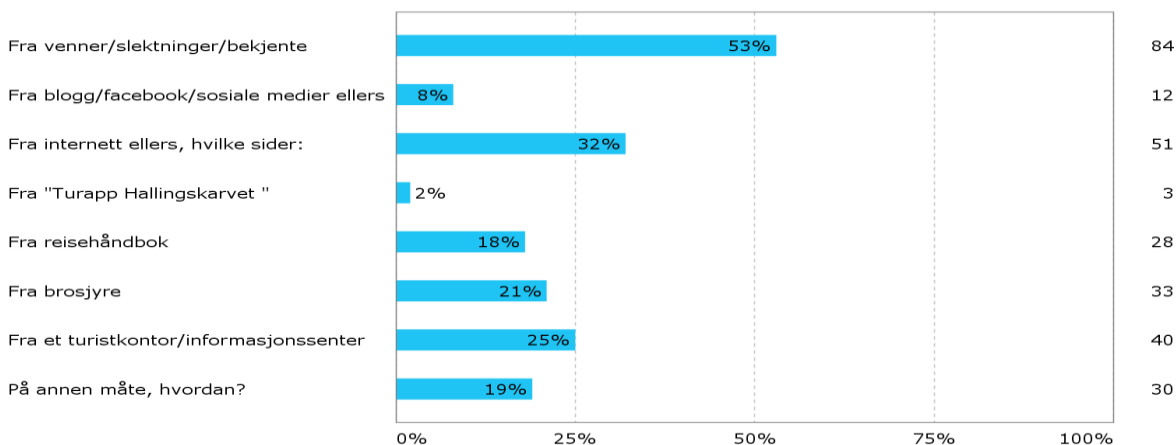
3.7 Informasjon

Det var 32 % (n=158) som oppga å ha skaffet seg informasjon om Hallingskarvet på forhånd. Det er venner og bekjent, samt Internett som er mest brukt (**figur 8**). En fjerdedel oppgir turistkontor/informasjons-senter, og 21 % oppgir brosjyre. «Turapp Hallingskarvet» virker å være lite kjent/benyttet. Det virker også som det innhentes lite informasjon fra blogger, Facebook og/eller andre sosiale medier.

Blant de som oppgir å kun ha vært i området sommerstid er det 26 personer som oppgir «slekt og venner» som informasjonskilde, kun 2 personer oppgir «blogg/facebook/sosiale medier», 32 personer oppgir «internett», 2 personer oppgir «tureapp Hallingskarvet», 25 personer oppgir «reisehåndbok», 18 personer oppgir «brosjyre», 22 personer oppgir «turistkontor/informasjons-senter» og 14 personer oppgir «på annen måte» (for sammenligning med alle respondentene, se **figur 8**).

Når det gjelder informasjon fra venner/slektninger/bekjente vet vi ikke om denne informasjonen kommer fra sosiale medier, eksempelvis hva venner legger ut på sosiale medier, eller om det kun er informasjon gitt via muntlig kontakt med venner. For senere undersøkelser bør det skilles på hvordan informasjon fra venner/slektninger/bekjente blir gitt eller samlet inn. Er det kun via muntlig kontakt eller via hva venner og bekjente legger ut på sosiale medier?

I andre områder finner undersøkelser at det er mest vanlig å innhente informasjon fra internett, i reisehåndbøker eller fra venner og bekjente. I Hallingskarvet er venner og bekjente mer vanlig enn fra internett. Dette tyder på en større andel med lokal/regional tilknytning enn det som er vanlig i andre verneområder som er undersøkt. Andelen som hentet inn informasjon fra brosjyre eller turistkontor er høyere i Hallingskarvet enn hva som er funnet i Langsua, Reinhemen og Jotunheimen (Vorkinn 2016). Ønsker man å øke andelen nasjonale eller utenlandske besøkene må forvaltningsmyndighetene vurdere å gjøre noen markedsføringsgrep som retter seg mer mot disse segmentene.

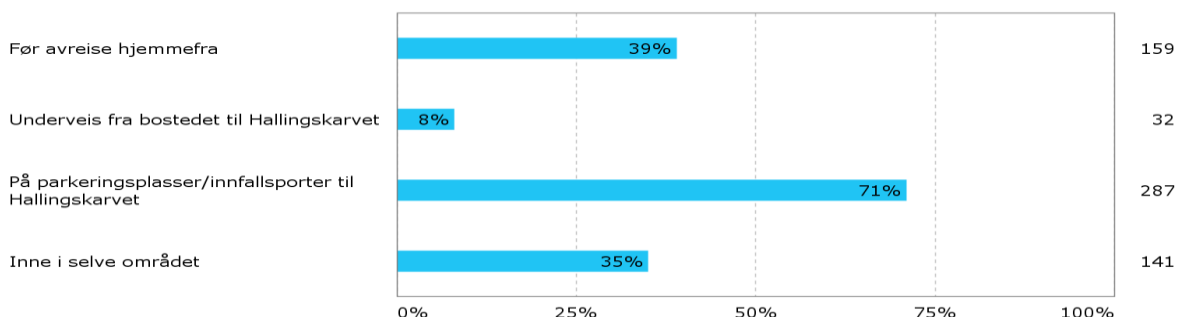

Figur 8. Hvor informasjon om Hallingskarvet ble hentet inn før reisen. Prosentandel som har svart (av n=158) og antall som har krysset av til høyre for figuren. Flere svar var mulig.

Førtiseks personer svarte at det var noe de savnet informasjon om under turen(e) til Hallingskarvet. Mange av kommentarene knyttet seg til merking av stier og avstandsangivelser (Se **vedlegg 2**).

På spørsmål om hvor de ønsket å finne informasjon om området, svarer 71 % at de ønsker å finne denne på parkeringsplasser/innfallsporter til området, mens 39 % svarer at de ønsker å finne informasjon før avreise hjemmefra (**figur 9**). Om lag en tredjedel (35 %) ønsker å finne informasjon inne i selve området. Her følger svarmønsteret i stor grad det man finner i andre verneområder, men det er en noe høyere andel som ønsker informasjon inne i selve området.

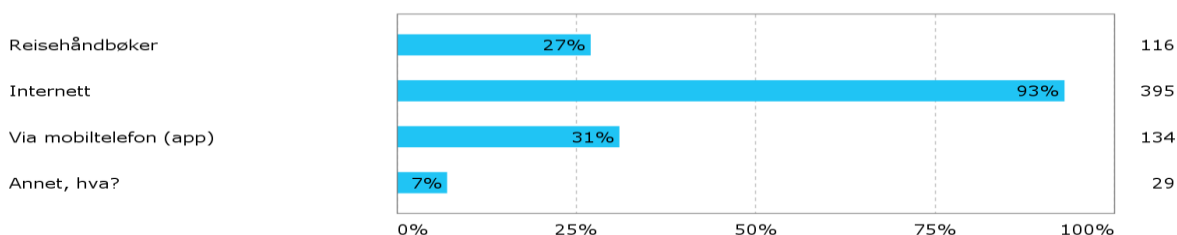
Når det gjelder de som kun oppgir å ha vært i området om sommeren, oppgir 58 personer «før avreise hjemmefra», 16 personer oppgir «underveis fra bosted til Hallingskarvet», 88 personer oppgir «på parkeringsplasser/innfallsporter til Hallingskarvet» og 48 personer oppgir «inne i selve området». For sammenligning med alle respondenter, se **figur 9**.

Figur 9. Dersom forvaltningsmyndigheten for parken skulle gi mer informasjon om området, når/hvor ville du helst hatt denne informasjonen?

Hjemmefra er det naturlig nok internett som er den informasjonskilden som foretrekkes av de fleste som søker informasjon om Hallingskarvet (**figur 10**). Andre informasjonskilder som mobiltelefon-applikasjoner og reisehåndbøker foretrekkes av henholdsvis 31 % og 27 % av de spurte. Det var 29 personer (7 %) som foretrakk informasjon på «annen måte». Det er i all hovedsak trykt informasjon som bøker, brosjyrer og kart som etterspørres under «annen måte» (Se **vedlegg 4**). Svarmønsteret følger i stor grad det man finner i andre verneområder.

Når det gjelder informasjonsinnhenting hjemmefra for de som kun oppga å ha vært i området sommerstid, oppgir 52 personer reisehåndbøker, 135 personer oppgir internett, 35 personer oppgir mobiltelefon/app og 9 personer oppgir annet. For sammenligning med alle som har svart, se **figur 10**.

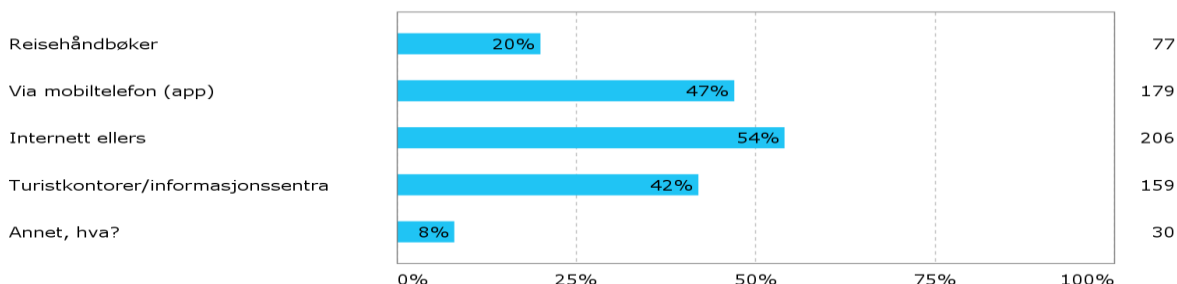

Figur 10. Hvordan de besøkende ønsker å finne informasjon som er tilgjengelig når de er hjemme. Prosentvis fordeling og antall som har svart til høyre for figuren.

Når det gjelder å finne informasjon om området, mens de besøkende er på reise hjemmefra til Hallingskarvet, er det igjen internett (54 %) som er det mest foretrukne alternativet. Deretter kommer mobiltelefon-applikasjon (47 %) og turistkontor/informasjonscenter (42 %). Det er bare en av fem (20 %) som ønsker informasjon via reisehåndbøker (**figur 11**). Det var kun 8 % som ønsket info på annen måte, og det er, som over, trykt materiale som kart og brosjyrer som hyppigst nevnes (Se **vedlegg 4**).

Når vi sammenligner med undersøkelser i andre verneområder, finner vi at internett ønskes i større grad nå enn før (rundt 51-54 % i 2015, mot 32-41 % i 2010/2011). For turistkontor/informasjonscenter og reisehåndbøker ser vi en avtagende tendens, med en reduksjon mellom 20-30% fra 2010/2011 til 2015. Mobiltelefon (app) viser en økende tendens (fra 17-30 % i 2010/2011 til 47-50 % i 2015).

Informasjon om området, på vei fra bosted til Hallingskarvet for de som kun har vært i området sommerstid, oppgir 40 personer reisehåndbøker, 55 personer oppgir mobiltelefon/app, 66 personer oppgir internett, 67 personer oppgir turistkontor/informasjonsentra og 10 personer oppgir annet. For sammenligning med alle som har svart, se **figur 11**.

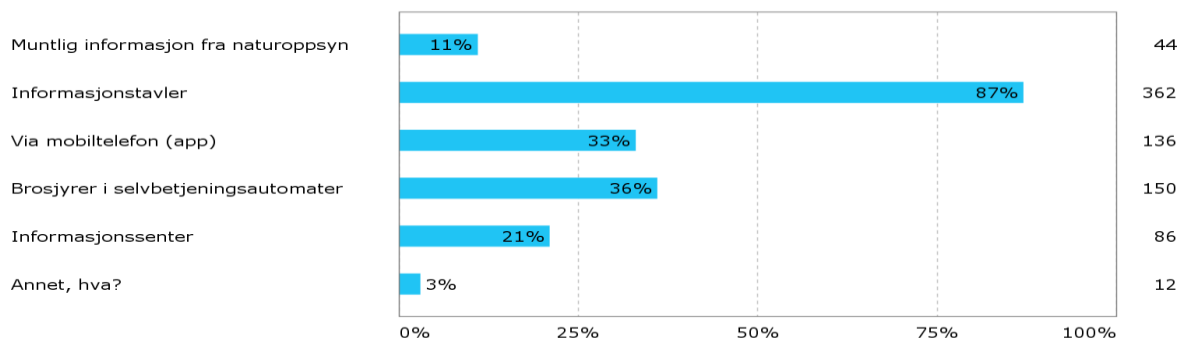

Figur 11. Hvordan de besøkende ønsker å finne informasjon som er tilgjengelig underveis fra bostedet til Hallingskarvet. Prosentvis fordeling og antall som har svart til høyre for figuren.

Når de besøkende har ankommet innfallsporter til Hallingskarvet, er det først og fremst informasjonstavler som foretrekkes (**figur 12**). Om lag en tredjedel ønsker i tillegg å kunne få informasjon via brosjyrer i selvbetjeningsautomater eller via en mobiltelefon-applikasjon. Det er bare hver femte besøkende som ønsker informasjon via informasjonssenter, og hver tiende besøkende ønsker informasjon fra naturoppsyn. Av annen informasjon som ønskes er det kart og skilt (i tillegg til brosjyrer som var et av alternativene, se **figur 12**) som dominerer svarene.

Sammenlignet med andre områder er svarfordelingen nokså lik, mobiltelefon (app) viser en økning, sammenlignet med tidligere undersøkelser i andre områder. Samme mønster finner vi for infosenter, selv om denne informasjonskilden har vist en avtagende tendens i Jotunheimen (34 %) og Reinheimen (23 %), begge steder ble undersøkt i 2010 eller 2011, sammenlignet med Langsua (11 %) som ble undersøkt i 2015 (Vorkinn 2016).

Når det gjelder informasjon ved ankomst blant de som kun besøkte området sommerstid oppgir 16 personer «muntlig informasjon fra naturoppsyn», 123 personer oppgir «informasjonstavler», 38 personer oppgir «mobiltelfon/app», 66 personer oppgir «brosjyrer i selvbetjeningsautomater», 44 personer oppgir «informasjonssenter» og 3 personer oppgir «annet». For sammenligning med alle som har svart, se **figur 12**.

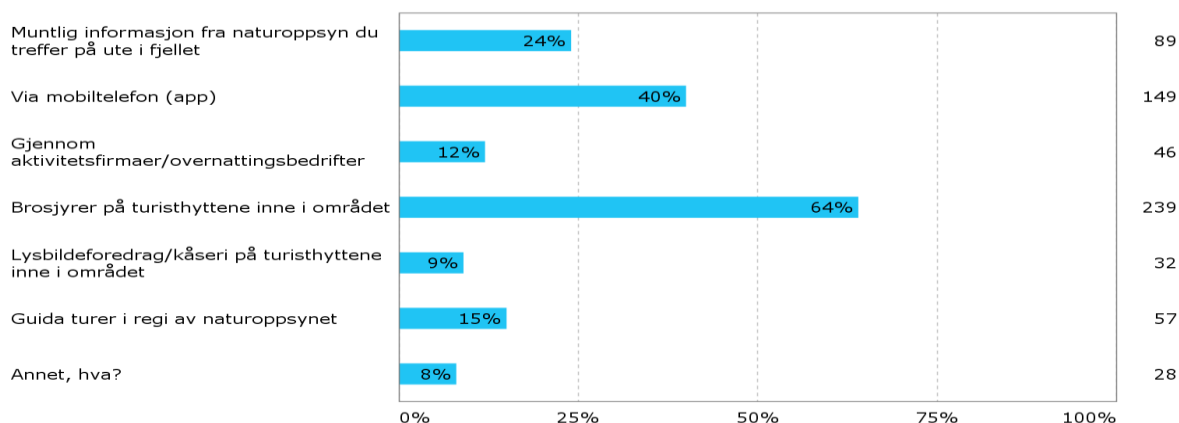

Figur 12. Hvordan de besøkende ønsker å finne informasjon som er tilgjengelig ved parkeringsplasser/innfallsporter til Hallingskarvet. Prosentvis fordeling og antall som har svart til høyre for figuren.

Når man har kommet seg inn i området, ønskes tilgang til informasjon først og fremst via brosjyrer som er tilgjengelige på turisthyttene (**figur 13**). Det er 64 % som svarer at de ønsker informasjon på denne måten. Deretter foretrekkes informasjon via mobiltelefon (40 %). Omtrent hver fjerde besøkende svarer at de ønsker muntlig informasjon fra naturoppsyn de treffer på i fjellet, men dette er en form for informasjon som er vanskelig å planlegge i forhold til. Informasjon gjennom guidede turer i regi av naturoppsynet eller informasjon fra aktivitets- eller overnattingsbedrifter ønskes av henholdsvis 15 % og 12 %. Blant de 28 personene som har svart «annet», er det skilt, brosjyrer og kart som er de alternativene som forekommer hyppigst (Se **vedlegg 5**).

Sammenlignet med andre områder følger svarmønsteret i Hallingskarvet stort sett det vi finner i andre undersøkelser.

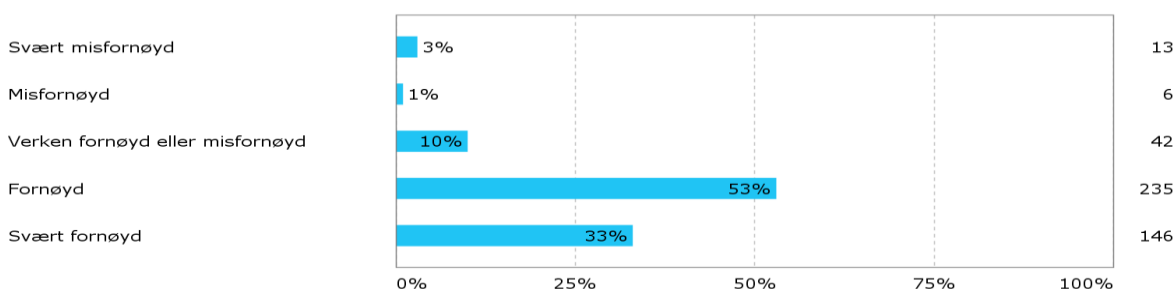
Blant de som kun oppgir å ha vært i området sommerstid, svarer 31 personer «muntlig informasjon fra naturoppsyn du treffer på ute i fjellet», 44 personer svarer «mobiltelefon/app», 14 personer svarer «gjennom aktivitetsfirma/overnattingsbedrifter», 85 personer svarer «brosjyrer på turisthyttene inne i området», 18 personer svarer «lysbildeforedrag/kåseri på turisthyttene inne i området», 21 personer svarer «guida turer i regi av naturoppsynet» og 9 personer svarer «annet». For sammenligning med alle som har svart, se **figur 13**.

Figur 13. Hvordan de besøkende ønsker å finne informasjon mens de er inne i Hallingskarvet nasjonalpark. Prosentvis fordeling og antall som har svart til høyre for figuren.

3.8 Tilrettelegging

Hele 86 % er fornøyd eller svært fornøyd med tilretteleggingen for friluftsliv i Hallingskarvet sommerstid (**figur 14**). I Langsua svarte 87 % det samme. Det er bare 4 % som svarer at de er misfornøyd eller svært misfornøyd med tilretteleggingen, mens det i Langsua var 3 %. Imidlertid har hver fjerde person (24,9 %, av $n=426$) kommentert forhold som de mener burde forbedres når det gjelder tilretteleggingen for friluftsliv i Hallingskarvet (se vedlegg 6). Disse kommentarene er nokså to-delte. Den ene siden, som er mest dominerende, går i retning av bedre merking, mens andre mener at det allerede er nok merking i området. Videre er det kommentarer rundt sykkelstier og oppkjørte skiløyper. Det var ingen statistisk sikker forskjell i fornøydhet mellom kategoriene norske, utenlandske og «ukjent» ($p=0.659$). Vi fant heller ikke noen signifikant forskjell ($p=0.563$) mellom de som kun hadde besøkt området om sommeren (skår 4.11) og de som hadde vært i området til andre årstider (skår 4.16).

Figur 14. Hvor fornøyd de besøkende er med tilretteleggingen for friluftsliv i Hallingskarvet sommerstid. Svarfordeling i prosent, antall svar til høyre for figuren.

De mest foretrukne tilretteleggingstiltakene er brosjyrer på turisthyttene, omlegging av eksisterende merkede stier for å beskytte sårbar natur og klopplugging/utlegging av gangbaner på bløte partier av stier (**tabell 13**). Over 70 % av de som har svart er tilhenger av denne type tiltak. Deretter ønskes merking av flere stier og flere skilt som også viser avstander. Informasjonstavler ved severdigheter langs stiene skårer også like høyt som bedre merking og skilting. Fremkjøring av ved til leirplasser, tillatelse til idretts-arrangement og transport med fly/helikopter til vanskelige tilgjengelige områder/-fjelltopper er de tiltakene som får lavest oppslutning (**tabell 13**).

Når det gjelder de som kun oppgir å ha vært i området sommerstid er det kun små forskjeller i svarfordeling sammenlignet med totalen (som oppgitt i **tabell 13**). Det er kun tiltakene (1) «fremkjøring av ved til leirplasser» (Cramer's $V=0.126$, $p=0.041$) hvor de som kun oppgir å ha vært der sommerstid er mer enige i tiltaket enn de andre og (2) «tillatelse til idretts arrangement i vernområdet» (Cramer's $V=0.154$, $p=0.008$) som var signifikant forskjellig mellom gruppene. For de siste tiltaket var de som kun har vært der om sommeren som er mer uenig i tiltaket enn de andre. Tiltaket «nedlegging av enkelte stier for å oppnå større sammenhengene områder uten tilrettelegging var på grensen til å være signifikant (Cramers $V=0.121$, $p=0.053$) og de som oppgir å bruke området i andre årstider var mer imot tiltaket enn de som kun oppgir å ha vært der om sommeren.

Andelen som er for tiltaket følger i store trekk det samme svarmønster som i Langsua (Vorkinn 2016).

Tabell 13. Vurdering av ulike tilretteleggingstiltak. Antall svar, gjennomsnittskår og andel som har svart at de er for tiltaket. Svarskala: 1= imot tiltaket, 2= verken for eller imot, 3= for tiltaket.

Hvordan ville du som friluftslivutøver stille deg til følgende tiltak i verneområdet?	N	Skår	Andel for tiltaket
Brosjyrer om naturen og severdighetene i området legges ut på turisthyttene	414	2,70	75%
Omlægging av eksisterende merkede stier for å beskytte sårbar natur (eks. sårbar vegetasjon)	416	2,67	71%
Tømmerstokker/gangbaner legges ut på bløte partier av stier	421	2,65	73%
Flere klopper/bruere over elver/bekker som er vanskelige å krysse	421	2,61	70%
Merking av flere stier	416	2,54	64%
Oppsetting av flere skilt som viser avstander	421	2,47	61%
Oppsetting av informasjonstavler ved severdigheter langs stiene	416	2,47	63%
Tydeligere merking av stier	416	2,47	58%
Nødbuer settes opp på lange ruter	413	2,33	45%
Utviding av eksisterende turisthytter	403	2,09	23%
Nedlegging av enkelte stier for å oppnå større sammenhengende områder uten tilrettelegging	412	2,06	26%
Tilrettelegging av enkle teltplasser	412	2,04	32%
Guida turer der det betales deltakeravgift	418	2,01	24%
Framkjøring av ved til leirplasser	409	1,88	22%
Tillatelse til idretts-arrangement i verneområdet	416	1,56	12%
Tillatelse til transport med helikopter/fly for folk som vil til vanskelig tilgjengelige områder-/fjelltopper	418	1,24	3%

Det var bare 27 personer (6,5 %) som oppgir å ha møtt på personer som oppførte seg negativt, enten i forhold til andre besøkende eller naturmiljøet. Denne negative oppførselen går på for søpling, løse hunder eller hundemøkk i stier/skiløyper, syklistene. Snøskuterkjøring og helikoptertrafikk nevnes også (Se **vedlegg 7**).

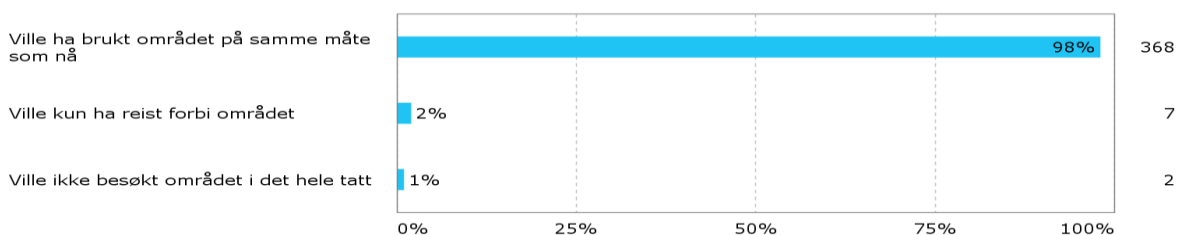
Utsagnet om at det er enkelt å finne områder der man kan være for seg selv, skårer høyest (**tabell 14**). De besøkende er også enige i at det er greit at noen stier kan brukes til ridning eller sykling. Gjennomsnittskårene viser også at det er en nokså nøytral holdning til utsagnet om at det er for stor slitasje på noen stier i området og at det er for mye folk i høysesongen. De besøkende er mer uenige i utsagnene om at det er noen besøkende som ikke vet å oppføre seg i fjellet, slik at de forstyrrer andre, og at det er for mye søppel ved parkeringsplasser og stiene. Det var ingen statistisk sikker forskjell mellom norsk, utenlandske og kategorien «ukjent» for noen av utsagnene. Det eneste utsagnet som nærmet seg å være forskjellig ($p=0.080$) var påstanden om at «det er greit at noen stier også kan brukes av syklistene», hvor de utenlandske besøkende var mer enige i utsagnet enn nordmenn.

Svarfordelingen på utsagnene følger i stor grad samme mønster som undersøkelser i andre verneområder.

Tabell 14. Hvor enig eller uenig de besøkende er i utsagnene under i forhold til Hallingskarvet. Skala: 1= svært uenig, 5= svært enig. Antall svar og gjennomsnittskår.

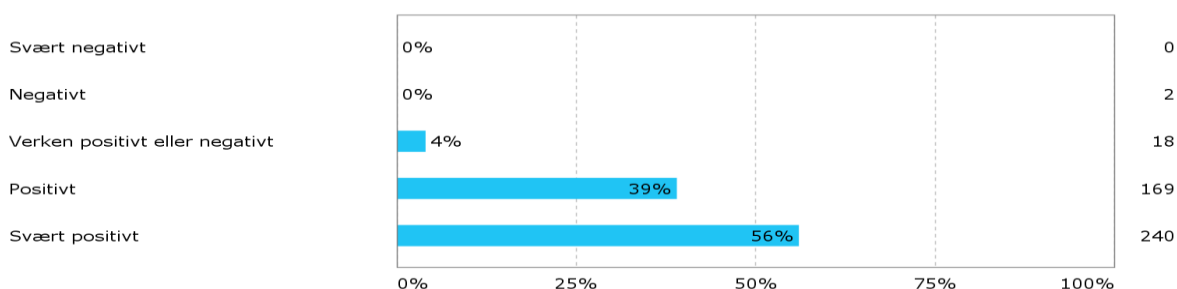
	N	Skår
Det er enkelt å finne områder der du kan være for deg sjøl	406	4,13
Det er greit at noen stier også kan brukes til riding	411	3,44
Det er greit at noen stier også kan brukes av syklist	408	3,32
Det er blitt for stor slitasje på noen stier i området	376	3,14
Det er for mye folk i noen områder i høysesongen	375	2,97
Det er noen besøkende som ikke vet hvordan de skal oppføre seg i fjellet og forstyrrer andre	382	2,75
Det er for mye søppel ved noen parkeringsplasser	371	2,39
Det er for mye søppel langs stiene	399	2,13

Omtrent ni av ti besøkende (88 %) visste at Hallingskarvet er vernet som nasjonalpark før de kom til området. Videre svarer omtrent alle (98 % av n=377) at de ville ha brukt området på samme måte dersom det ikke var nasjonalpark (**figur 15**). Det er bare 7 personer som svarer at de ville ha reist forbi eller ikke besøkt området dersom det ikke var nasjonalpark.

Figur 15. Ville du ha besøkt området dersom det ikke var nasjonalpark her? Svarfordeling i prosent, antall svar til høyre for figuren.

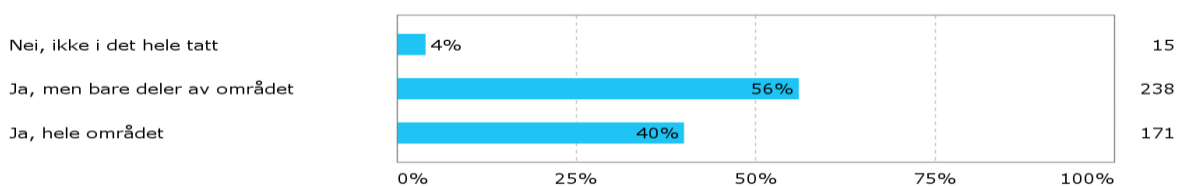
Hele 96 % (av n= 429) synes det er positivt eller svært positivt at Hallingskarvet er vernet. Kun 4 % mener at vernet hverken er positivt eller negativt (**figur 16**). Samme svarmønster finner vi i andre verneområder som er undersøkt (Vorkinn 2016). Eksempelvis svarer 87 % at det er positivt eller svært positivt med vern av Langsua.

Figur 16. Synes du det er positivt eller negativt at Hallingskarvet er vernet? Svarfordeling i prosent, antall svar til høyre for figuren.

De besøkende er mer delt når det gjelder hvorvidt de oppfatter Hallingskarvet som et villmarksområde. Femtiseks prosent svarer «ja, men bare deler av området», mens 40 % oppfatter hele området som villmarkspreget (**figur 17**). Bare 4 % svarer at de ikke oppfatter området som villmarkspreget i det hele tatt. Sammenlignet med andre områder, finner vi en noe høyere andel

som oppfatter Hallingskarvet som et villmarksområde, sammenlignet med nasjonalparkene Langsua, Reinheimen og Jotunheimen (differanse på 5-7 %), mens forskjellen er noe større sammenlignet med Rondane/Dovre (differanse på 21 %) som ble undersøkt i 2009.

Figur 17. Oppfatter du Hallingskarvet som et villmarksområde? Svarfordeling i prosent, antall svar til høyre for figuren.

Det er omtrent like stor andel som svarer «vet ikke» som «ja» på spørsmålet om det er lov å ta tørre kvister og nedfallent virke til brensel på stedet (**tabell 15**). Hver femte person mener dette ikke er tillatt å gjøre i nasjonalparken. Over halvparten svarer at jakt og fiske er tillatt, mens 28 % svarer vet ikke og 19 % svarer nei. Det er mindre kunnskap om hvorvidt det kan gis tillatelse til å utvide eller bygge om turisthytter, og 56 % svarer vet ikke, mens 26 % svarer ja og 19 % svarer nei. Når det gjelder tillatelse til motorisert ferdsel i forbindelse med merking av løyper svarer 47 % ja, 16 % nei og 36 % vet ikke.

Tabell 15. Kunnskap om ulike tiltak/aktiviteter og om de er tillatt i nasjonalparken. Andel som har svart i prosent.

Vet du om følgende tiltak/aktiviteter er tillatt i nasjonalparken?	Ja	Nei	Vet ikke
Er det tillatt å ta tørre kvister og nedfallent virke til brensel på stedet? (n=421)	42 %	19 %	40 %
Er jakt, fangst og fiske tillatt? (n=421)	53 %	19 %	28 %
Kan det gis tillatelse til utviding/ombygging av turisthytter? (n=419)	26 %	19 %	56 %
Kan det gis tillatelse til motorisert ferdsel i forbindelse med merking av løyper? (n=420)	47 %	16 %	36 %

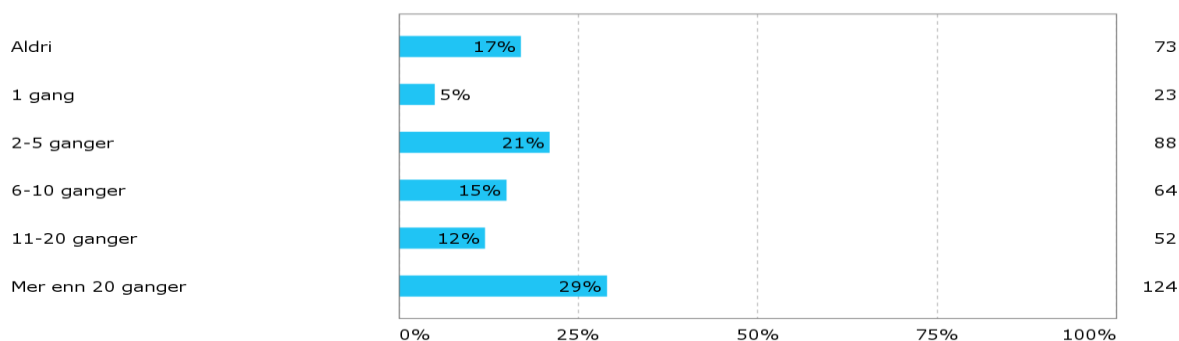
Av ulike former for friluftsliv, er det tradisjonelt «turfriluftsliv» som de besøkende er mest interessert i (**tabell 16**). Deretter kommer tradisjonelt høstingsfriluftsliv med en skår på ca 2,5. Moderne former for friluftsliv og motoriserte aktiviteter skårer lavest. Det var signifikant forskjell ($F_{2,417}=6.32$, $p=0.002$) mellom norske og utenlandske besøkende når det gjaldt interesse for «tradisjonelt høstingsfriluftsliv», der nordmenn var mer interessert enn de utenlandske. Ellers var det ingen forskjeller mellom landkategoriene.

Selv om dataene her er presentert på en litt annen måte enn i Vorkinn (2016), så finner vi samme mønster (**tabell 16**). Det er naturlig nok størst interesse for «turfriluftsliv», mens «tradisjonelt høstingsfriluftsliv» kommer på en 2. plass, og dette fenomenet ser man også i Langsua. Dette skyldes trolig større innslag av lokale/regionale brukere og hytteiere, i tillegg til en mindre andel utenlandske besøkende.

Tabell 16. Hvor interessert de besøkende er i ulike former for friluftsliv. Antall svar og gjennomsnittsskår. Skala: 1= Ikke interessert, 4= svært interessert.

	N	Skår
“Turfriluftsliv” (turer til fots og på ski)	419	3,74
“Tradisjonelt høstingsfriluftsliv” (matauk er et viktig motiv, som jakt, fiske, bær- og sopplukking)	420	2,47
“Moderne friluftsliv” (aktiviteter som krever spesielle ferdigheter og utstyr, som terrengsykling, klatring, kiting)	417	1,74
Motoriserte utendørsaktiviteter (for eksempel båtsport, snøscooterkjøring)	418	1,19

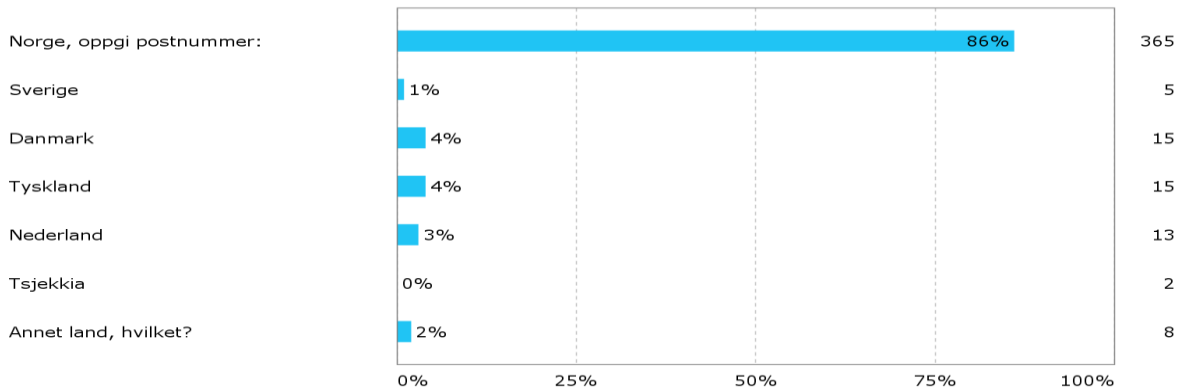
Når det gjelder tidligere turerfaring, svarer omtrent 3 av 10 (29 %) at de har vært på flerdagers turer mer enn 20 ganger (**figur 18**). Det er 17 % som svarer at de aldri har vært på flerdagers turer tidligere, 5 % har vært på slik tur en gang før, mens 21 % har vært på flerdagers tur 2-5 ganger tidligere. Det er henholdsvis 15 % og 12 % som har vært på flerdagers tur 6-10 ganger før og 11-20 ganger før.

Figur 18. Hvor mange ganger (i løpet av hele livet) har du vært på en flerdagers fottur eller skitur? (Med flerdagers tur mener vi en lengre, sammenhengende tur der du overnatter underveis). Svarfordeling i prosent, antall svar til høyre for figuren.

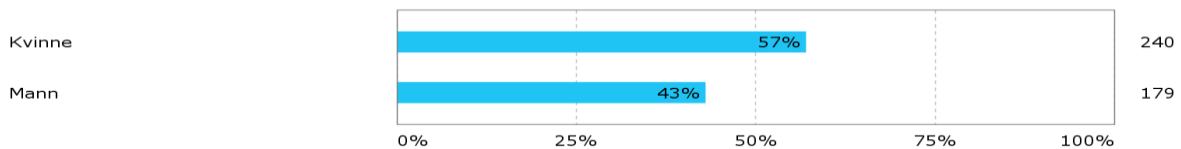
3.9 Om respondentene

Hele 86 % av de besøkende er norske (**figur 19**) og 58 personer (14 %) oppga å komme fra et annet land. Blant de utenlandske besøkende er det Danmark, Tyskland og Nederland som dominerer med 13-15 personer fra hvert av disse landene. Det var bare 5 svensker, 2 tsjekkere og 8 personer fra andre land. To av disse oppga Storbritannia, ellers er det en person fra hvert av disse landene; Østerrike, Kina, Finland, Polen, Slovakia og Sveits. Det er registrert få utenlandske nasjonaliteter i etterundersøkelsen, sammenlignet med undersøkelser i andre verneområder. Samme tendens ser man i Langsua, hvor 10 % var utenlandske i etterundersøkelsen.

Figur 19. Hvor respondentene er bosatt. Andeler i prosent og antall svar til høyre for figuren.

Det var en overvekt av kvinner i undersøkelsen, 57 % var kvinner og 43 % var menn (**figur 20**). Tilsvarende mønster ble også funnet i Langsua (55 % kvinner og 45 % menn).

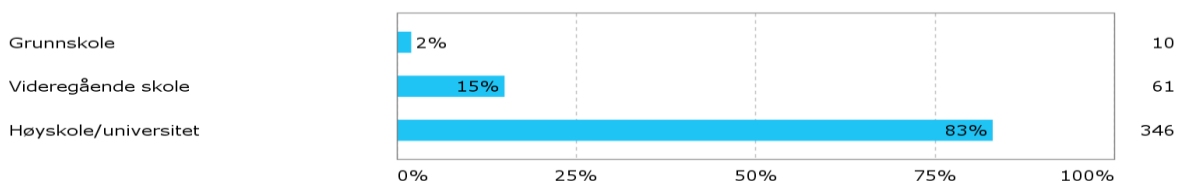
Figur 20. Andel kvinner og menn (i prosent) som deltok i undersøkelsen. Antall svar til høyre for figuren.

Det var også forskjell i gjennomsnittsalder mellom kvinner (51 år) og menn (55,8 år). Denne forskjellen var statistisk signifikant ($t_{1,411} = -3.225$, $p=0.001$). Det er en større andel yngre kvinner enn menn i de aldersklassene 25 år og opp til 64 år (**tabell 17**). Videre er det en betydelig større andel personer 65 år eller mer i Hallingskarvet (27 %), sammenlignet med andre undersøkelser (varierer fra 6-14 %). Denne overvekten av eldre respondenter kan ha sammenheng med at mange av de som har svart har hytte i området.

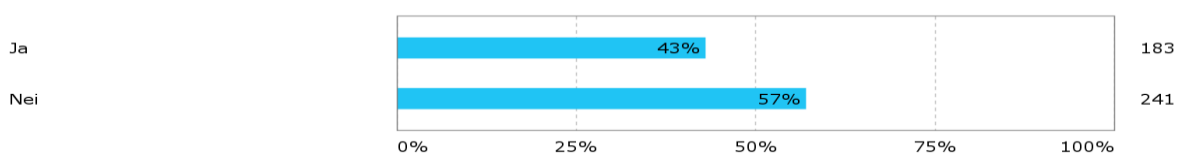
Tabell 17. Andel kvinner, menn og totalt i hver aldersklasse. Antall og kolonneprosent.

			Kjønn		Total
			Kvinne	Mann	
Aldersklasser	24 år eller yngre	Antall	10	9	19
		Kolonne %	4,3%	5,1%	4,6%
	25-34 år	Antall	23	14	37
		Kolonne %	9,8%	7,9%	9,0%
	35-44 år	Antall	38	16	54
		Kolonne %	16,2%	9,0%	13,1%
	45-54 år	Antall	61	39	100
		Kolonne %	26,0%	21,9%	24,2%
	55-64 år	Antall	60	32	92
		Kolonne %	25,5%	18,0%	22,3%
	65 år eller mer	Antall	43	68	111
		Kolonne %	18,3%	38,2%	26,9%
Total	Antall	235	178	413	
	Kolonne %	100,0%	100,0%	100,0%	

Hovedvekten (83 %) av de som har svart har høyere utdanning (**figur 21**). Andelen med høyere utdanning ligger noe høyere enn hva som er rapportert i Langsua og Jotunheimen (77 %) eller i Reinheimen (70 %). Bare 15 % oppgir videregående skole som høyeste utdanning, og her ligger andelen mellom 20-24 % i de før nevnte verneområdene. Bare 2 % oppgir grunnskole, og her ligger andelen mellom 3- 6 % i de før nevnte områdene (Vorkinn 2016).

Figur 21. Utdanningsnivå. Andeler i prosent og antall svar til høyre for figuren.

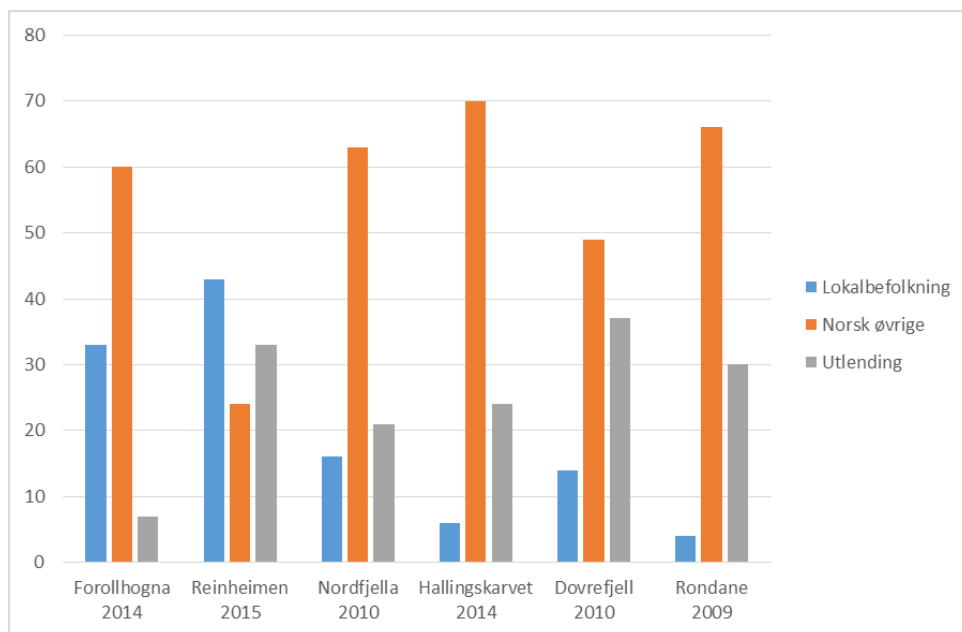
Det er også en stor andel (43 %) som oppgir å være medlem i den Norske Turistforening (**figur 22**).

Figur 22. Andel (i prosent) som er medlem og ikke i Den Norske turistforening (DNT). Antall svar til høyre for figuren.

3.10 Hallingskarvet sammenlignet med noen andre nasjonalparker

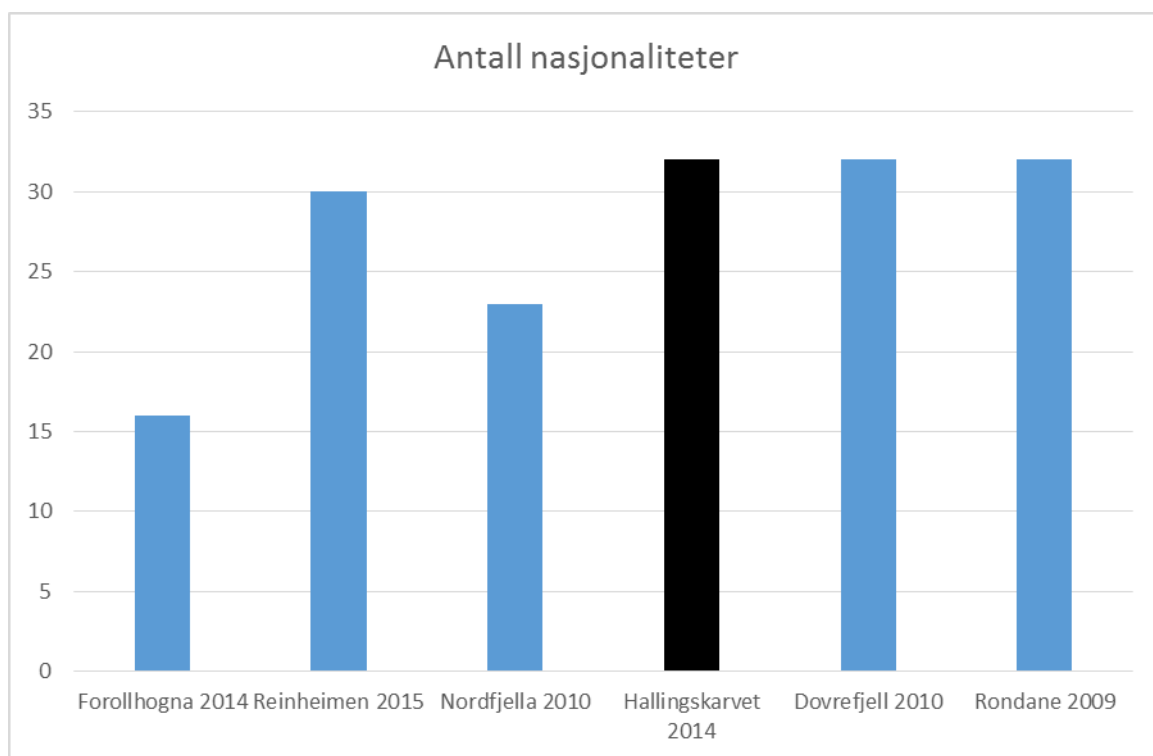
Vi har her gjort en liten øvelse basert på besvarelsene fra svarkassene i 2014 (NB, dette ikke tall fra etterundersøkelsen), for å sette materialet fra Hallingskarvet inn i en større sammenheng av fjellområder. Tallene fra svarkassene vil derfor kunne avvike noe fra etterundersøkelsen. Vi viser noen generelle trekk fra Hallingskarvet sammenlignet med data fra Forollhogna (26 svarkasser i 2014), Reinheimen (14 svarkasser i 2014), Nordfjella (28 svarkasser i 2010), Dovrefjell (24 svarkasser i 2010) og Rondane (12 svarkasser i 2009).

Når det gjelder geografisk fordeling av de besøkende er det stor andel nordmenn som ikke er lokalbefolkning i Hallingskarvet, den største som er målt (**figur 23**). Tilsvarende er andel lokale brukere (lokalkommuner) lav, og det er bare Rondane som har en lavere andel. Også utlendinger utgjør en lavere andel i Hallingskarvet enn Rondane, Dovrefjell og Reinheimen.

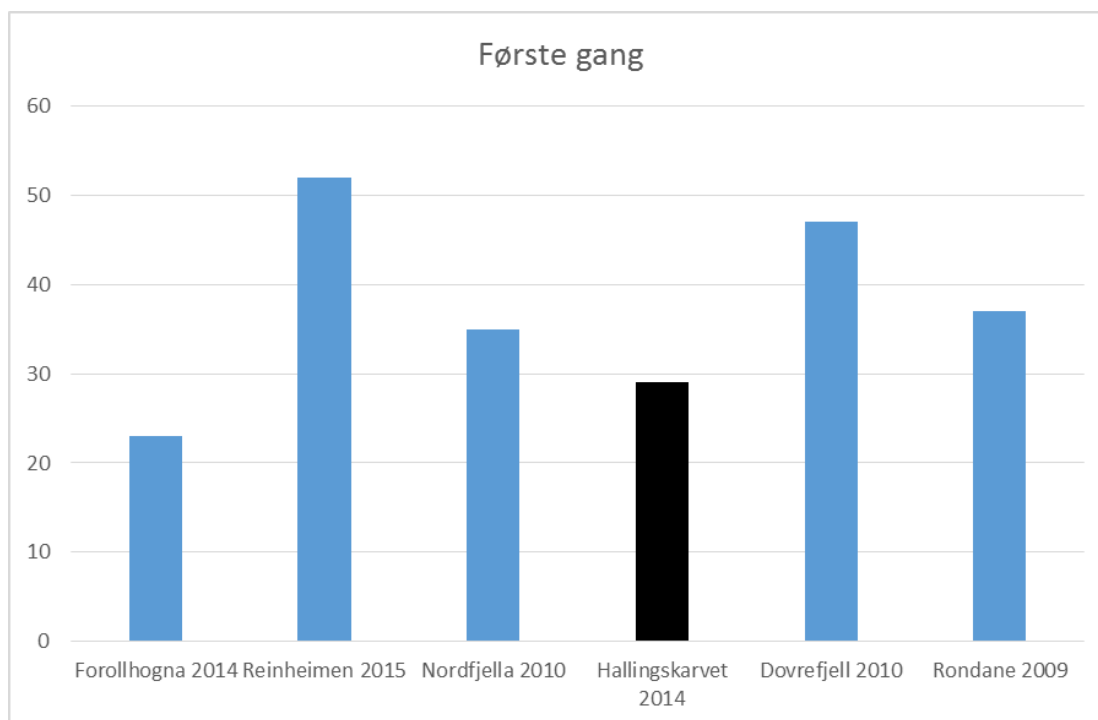
Figur 23. Geografisk fordeling av de besøkende. Andeler i prosent.

Når det gjelder antall nasjonaliteter som er representert i materialet er Hallingskarvet på linje med Dovrefjell og Rondane, med 32 nasjonaliteter (**figur 24**). Det er også et interessant trekk at antall nasjonaliteter har økt kraftig fra undersøkelsen i hele Nordfjella-området i 2010. Tilsvarende økning har vi sett i Rondane og Jotunheimen også. Hallingskarvet er dermed av de nasjonalparkene som har størst internasjonalt tilsnitt.

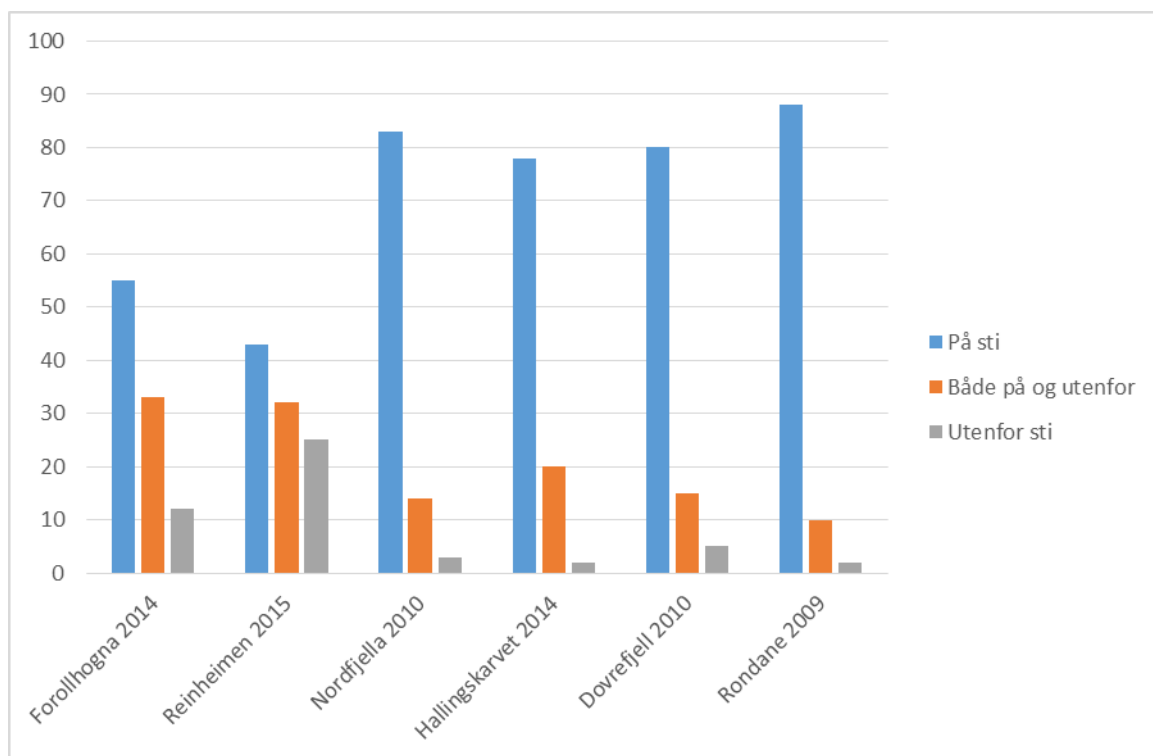
Figur 24. Antall nasjonaliteter. Andeler i prosent.

Andel førstegangsbesøkende er forholdsvis lav i Hallingskarvet sammenlignet med de andre nasjonalparkene, og det er bare Forollhogna som har lavere andel (**figur 25**). Dette vil si at de som besøker Hallingskarvet er, som vi har vist med data fra etterundersøkelsen også, gjengangere som er godt kjent i området. De besøkende domineres av hyttefolk og folk som overnatter på turistbedriftene.

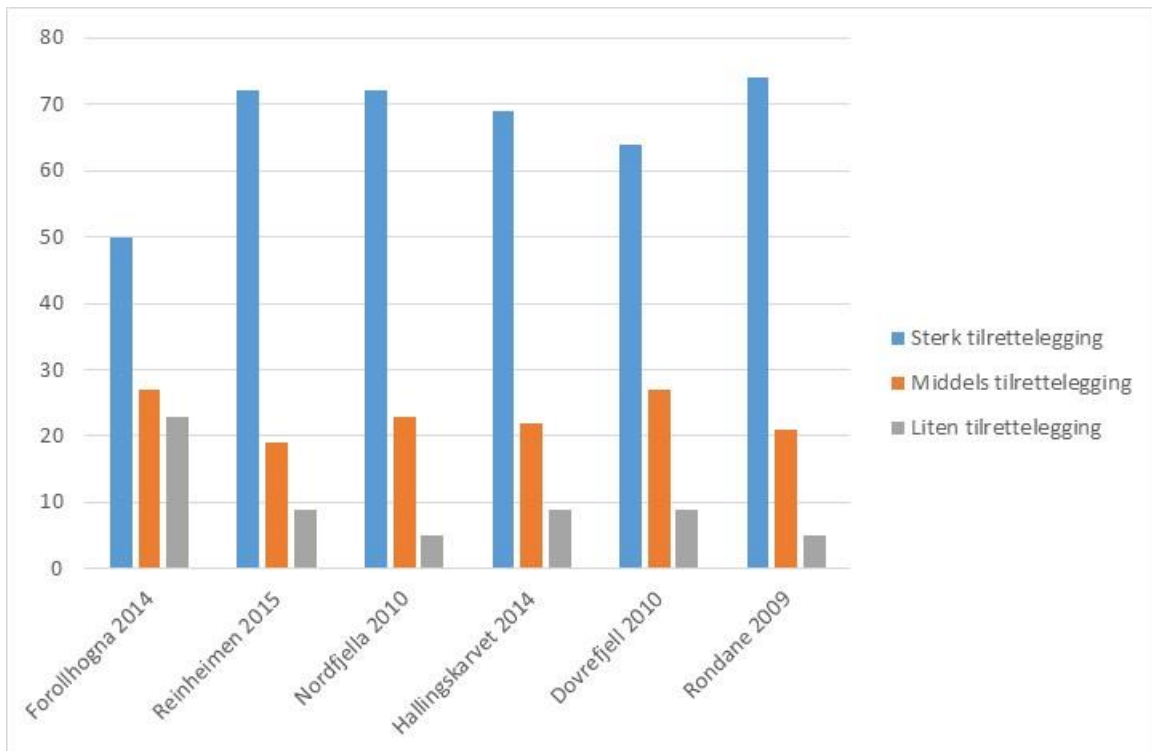
Figur 25. Førstegangsbesøkende. Andeler i prosent.

En viktig indikator for å måle i hvor stor grad de besøkende til nasjonalparkene er kanalisert, er i hvilken grad de følger merkede stier og veger. Vi ser i figuren at de besøkende til Hallingskarvet er sterkt knyttet til eksisterende infrastruktur, og det er en meget liten andel av de besøkende som i all hovedsak går utenfor sti (**figur 26**). Dette gir visse fordeler for forvaltningen; det er lett å gi informasjon i innfallsportene og det gir også mulighet for forvaltningen til å endre ferdselsmønstre ved å manipulere med infrastrukturen i området. Et godt eksempel på dette er jo de besøkende til Prestholtseter, og hvordan man med å utvide stilbudet endrer ferdselsmønsteret stort i området.

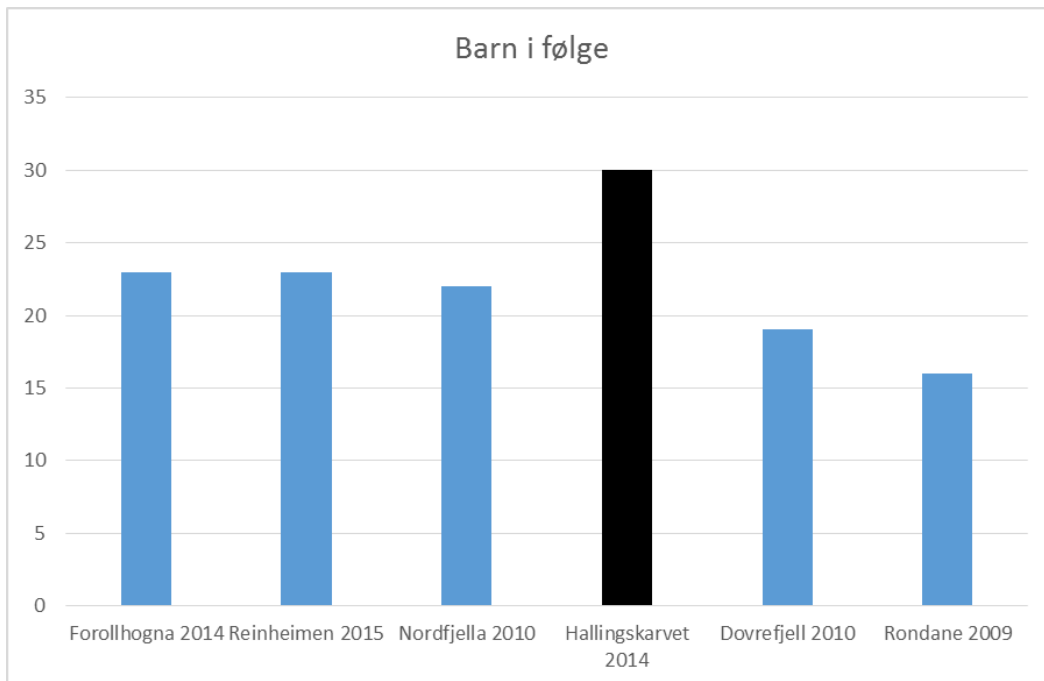
Figur 26. Kanaliseringsgrad hos de besøkende. Andeler i prosent.

Når det gjelder de besøkende sitt ønske om tilrettelegging, eller purismegrad som det ofte benevnes med, viser det seg at det er en lav andel høy-purister. Høy-purister er besøkende som ikke ønsker spesiell tilrettelegging i fjellet og som heller ikke ønsker å møte så mange andre folk på turen. Dette vil si at de fleste besøkende til Hallingskarvet er fornøyd med den tilretteleggingen som er. Vi benevner dette i figuren (**figur 27**) som «sterk tilrettelegging», men inkluderer ikke mer enn det som allerede finnes av tilrettelegging i Hallingskarvet.

Figur 27. Purismegrad eller de besøkenes holdning til tilrettelegging og det å besøke andre folk på turen. Andeler i prosent.

Det er veldig interessant at det er en stor andel barn i følge i Hallingskarvet (**figur 28**), den største som er målt i disse undersøkelsene. Dette betyr at området er populært for barnefamilier, og dette kommer trolig av den store andelen hyttebrukere i området. Barnefamilier har et annet krav til tilrettelegging enn andre brukere, for eksempel knyttet til utforskning, skjul, og mulighet for aktiviteter.

Figur 28. Barn i følge. Andeler i prosent.

4 Kort oppsummering med kommentarer

Undersøkelsen fikk en overraskende god svarprosent, noe som gjør at usikkerheten i datasettet reduseres betydelig. Det har imidlertid ikke vært ressurser til å gjennomføre noen form for ikke-svar undersøkelse. Dette gjøres vanligvis som en stikkprøve for å se om de som ikke har besvart undersøkelsen avviker vesentlig fra de som har besvart undersøkelsen med tanke på kjønn, alder, bosted og lignende. Vi har derimot sammenlignet de som har svart på etterundersøkelsen med de som fylte ut spørreskjema i svarkassene, og vi ser det er godt samsvar mellom disse datasettene når det gjelder demografi. Det eneste som kan bemerkes, er en relativt lav andel av det vi innledningsvis definerte som lokalbefolkning i etterundersøkelsen. Når vi i tillegg vet at lokalbefolkningen er underestimert i svarkassene, kan vi med rimelig stor sikkerhet kunne si at lokalbefolkningen er underrepresentert i etterundersøkelsen også. Sammenligner vi Hallingskarvet med andre nasjonalparker som har brukt lik metodikk, er andel lokalbefolkning i Hallingskarvet lav. Det er selvfølgelig en del lokale brukere på tur, men disse tallene «forsviner» i det store volumet av hytteiere og turister som kommer langveis fra på disse lokalitetene som er undersøkt. Det er nok også slik at lokalbefolkningen i større grad bruker andre stier i området, og som ikke inngår i vår undersøkelse.

De fleste som har besvart undersøkelsen har også besøkt området flere ganger siden sommeren 2014. Det var bare 32 % som ikke hadde vært i Hallingskarvet siden sommeren 2014. Den høye tilbakevendingsandelen skyldes at det er mange som har hytter i området og derfor benytter denne flere ganger gjennom året, hvilket kommer tydelig frem når vi ser på bruken gjennom året, antall døgn i hver periode og hvordan de overnattet (**tabell 2 og 8**), samt hvordan flerdagersturen ble gjennomført, der 69 % svarer at de bodde på ett sted og tok turer ut fra dette stedet (**figur 4**). Det er helt klart at hytteiere er en spesielt viktig gruppe brukere i Hallingskarvet, og krever en forvaltning som i stor grad tilrettelegger for dagsturer til ulike attraksjoner. Hytteiere utgjør også en stor andel familier med barn.

De som har vært i området flere ganger før har om lag 20 års erfaring fra området, både sommer og vinter. Dette betyr at de således har lang erfaring fra området og kjenner området relativt godt. Det er også mange (64 %) som føler seg sterkt eller meget sterkt knyttet til området, noe som også indikerer lang tids bruk av området. Dette er også typisk for hytteiere som bruker hytta jevnlig både sommer og vinter.

Prestholseter fremstår er det mest populære utgangspunktet for turer eller som turmål. Videre er Geilo-området og Haugastøl mye brukt. Det er fotturer og skiturer som er de dominerende bruksmåtene og det er også det tradisjonelle turfriluftslivet som de fleste besøkende er interessert i (**tabell 16**). Det er noe mindre interesse for tradisjonelt høstingsfriluftsliv og mer moderen former for friluftsliv og motoriserte utendørsaktiviteter. De med interesse for de to sistnevnte friluftslivsaktivitetene finner vel gjerne andre områder å utøve disse i. Kiting og sykling kan imidlertid være eksempler på aktiviteter som man kan utøve mange steder, og spesielt sykling er populært i Hallingskarvet og er en aktivitet i stor vekst i regionen.

Når det gjelder å dele opplevelser via sosiale medier er det Facebook og Instagram som dominerer. Hele 83 % bruker Facebook, mens 33 % oppga Instagram. Det er derfor grunn til å merke seg disse to mediene med tanke på formidling av annonsering og informasjon til potensielle og eksisterende brukere. Her må forvaltningen tenke nytt, og finne kreative løsninger som fungerer på denne plattformen for kommunikasjon.

Mange av de besøkende (44 %) har også besøkt andre nasjonalparker eller verneområder i Norge eller i utlandet i løpet av 2014. De fleste som hadde besøkt andre verneområder hadde besøkt 1-3 andre områder. Det kan tyde på at nasjonalparkene har en spesiell status for en del besøkende som ønsker å oppleve denne type uberørt og ofte spektakulær natur.

På spørsmål om hvordan man innhenter informasjon om området før turen, var det venner og bekjente, i tillegg til internett, som var mest brukt. En svakhet med undersøkelsen her er at det mangler funn om hvor denne informasjonen fra venner og bekjente kommer fram. Er det kun via muntlig informasjon eller er det også ment informasjon som kommer frem gjennom hva venner og bekjente deler på sosiale medier? For tilsvarende undersøkelser i andre verneområder bør derfor dette spørsmålet nyanseres noe mer.

Når det gjelder tilrettelegging synes de fleste å være fornøyd eller meget fornøyd med den eksisterende tilretteleggingen (**figur 14**). Det mest foretrukne tilretteleggingstiltaket var at det legges ut brosjyrer om naturen og severdighetene i området på turisthytter i området. Videre var omlegging av stier utenfor sårbare naturområder og klopplegging av bløte stipartier de mest ønskede tiltakene.

Hallingskarvet oppfattes heller ikke som «overbefolket», siden de fleste er enige i påstanden om at det er enkelt å finne områder hvor en kan være for seg selv (om man ønsker det). Dette betyr indirekte at den «sosiale bæreevnen» eller følelsen av trengsel ikke er nådd. Det vil si at området ikke oppfattes som spesielt overbefolket gjennom året. Nesten alle svarer også at de ville ha brukt området på samme måte som nå, dersom området ikke var nasjonalpark og at de synes det er positivt eller svært positivt av området er vernet.

Det er også relativt mange (40 %) som oppfatter Hallingskarvet som et villmarksområde, og i tillegg hele 56 % oppfatter deler av området som villmarkspregget (**figur 17**). Dette indikerer at naturkvalitetene i området er godt intakte og at folk ikke synes det er for mye infrastruktur og tekniske inngrep slik området fremstår i dag.

Hva man har lov til å foreta seg inne i nasjonalparker er det noe mer usikkerhet rundt. De fleste kjenner neppe til verneforskriftene, og på spørsmål om hvorvidt det er lov til å ta tørre kvister og nedfallent virke til brensel, er det 40 % som svarer «vet ikke». Dette er jo lovlig, og at så mange er usikre i forhold til dette er jo verdt å merke seg. Det er mindre usikkerhet rundt om jakt og fiske er tillatt, men det er større usikkerhet om det kan gis tillatelse til å utvide/bygge om turisthytter.

De besøkende var mest interessert i vanlig turfriluftsliv. Det var kun for det vi kalte «tradisjonelt høstingsfriluftsliv» (jakt, fiske, plukke bær og sopp osv.) at vi fant forskjeller mellom landkategoriene, hvor nordmenn var mer interessert i dette enn de andre besøkende. Det var også stort spenn i tidligere turerfaring, men størst andel med mye erfaring (29 %), men også en betydelig andel med lite eller ingen (17 %) tidligere erfaring. Dette viser at Hallingskarvet innehar relativt store grupper besøkende som både har lang turerfaring, men også at det er besøkende som kommer dit uten særlig erfaring. Dette er viktig informasjon for forvaltningen av området, og den informasjonen som gis om turmuligheter osv.

Blant de som besvarte undersøkelsen, var 86 % norske, og det var også en overvekt av kvinner. Dette er i tråd med erfaring fra tidligere undersøkelser, hvor man gjerne finner at svarprosenten blant kvinner ofte er høyere enn hos menn. Dette handler om at kvinner oftere svarer på denne type undersøkelse enn menn, men hvis forskjellene er såpass store som her, er det også flere kvinner på tur.

De fleste besøkende er også høyt utdannet, da 83 % svarer at de har utdanning på høgskole/universitetsnivå. Det var også en stor andel (43 %) som oppga å være medlem i DNT.

Når vi sammenligner Hallingskarvet med undersøkelser som er gjennomført i andre verneområder, så finner vi mange likheter, men også noen forskjeller. For eksempel synes det å være en langt større andel som føler seg knyttet til området. Slik tilknytning kommer gjennom lang tids bruk, eksempelvis gjennom å ha hytte i området, eller at familien kommer fra området. Slik vi tolker denne forskjellen, er at det er en større andel «faste» brukere som har benyttet området over lengre tid.

Den enkle sammenligningen med noen andre nasjonalparker viser at Hallingskarvet skiller seg ut på noen indikatorer. Hallingskarvet er en internasjonal nasjonalpark med i alt 32 nasjonaliteter, selv om andel utlendinger er vesentlig større i andre parker. Hovedmengden av besøkende er tilreisende nordmenn, ofte hyttefolk og til en viss grad turister som bor på lokale overnattingsbedrifter. Vi ser også at de besøkende til Hallingskarvet er sterkt knyttet til eksisterende infrastruktur av merkede stier og veger. Et interessant trekk er at andel barnefamilier er av de høyeste som er målt i norske nasjonalparker. Det er helt klart at barn og barnefamilier er noe forvaltningen i stor grad bør fokusere på fremover.

På helt overordnet nivå kan vi konkludere med at folk er begeistret for Hallingskarvet nasjonalpark, og dette er i første rekke knyttet til verdiene som landskap og relativt urørt natur gir de besøkende. Det er også verdt å merke seg at Hallingskarvet har et svært stort spekter av besøkende med ulike motiv, forventninger og aktiviteter, og forvaltningen må foreta prioriteringer på hvilke segmenter av brukerne som skal tilgodeses eller ikke på de ulike innfallsportene. Stien fra Prestholtseter tilbyr med andre ord en annen opplevelse enn stien fra Haugastøl som igjen tilbyr noe annet enn området rundt Vestrheim. Det er viktig å ivareta denne diversiteten i opplevelseskvaliteter i området for fremtiden gjennom en differensiert forvaltning og god informasjon som er tilpasset forvaltningsmålene.

5 Referanser

- Andersen, O., Gundersen, V. & L. C. Wold. 2011. Ferdsel i Nordfjella. Resultater fra ferdselstelling og brukerundersøkelser. NINA-Rapport 703. 60 s. + vedlegg
- Gundersen, V., Andersen, O., Wold, L. C., Nerhoel, I., Fangel, K., Vistad, O. I. & K. R. Båtstad. 2013. Ferdsel i Snøhettaområdet – Del 1. Dokumentasjonsrapport fra 12 spørreundersøkelser - NINA Rapport 933. 101 s.
- Gundersen, V., Nerhoel, I., Wold, L. C. & A. J. Mortensen. 2013. Ferdsel i Snøhettaområdet – Del 2. Fokusområder og lokaliteter- NINA Rapport 934. 133 s.
- Gundersen, V., Nerhoel, I., Strand, O. & M. Panzacchi. 2013. Ferdsel i Snøhettaområdet – Sluttrapport. NINA Rapport 932. 70 s.
- Strand, O., Flemsæter, F., Gundersen, V. & Rønningen, K. 2013. Horisont Snøhetta. - NINA Temahefte 51. 99 s.
- Gundersen, V., Wold, L.C. & Vistad, O.I. 2014. Karaktertrekk ved de besøkende til innfallsporter i Rondane og Dovre nasjonalparker. NINA Minirapport 522. 39 s. + vedlegg
- Gundersen, V., Olsson, T., Strand, O., Mackay, M., Panzacchi, M. & B.van Moorter. 2013. Nordfjella villreinområde – konsekvens av planforslag for villrein, friluftsliv og reiseliv - NINA Rapport 956. 71 s.
- Strand, O., V. S. Gundersen, O., M. Panzacchi, O. Andersen, T. Falldorf, R. Andersen, B. Van Moorter, P. Jordhøy & K. Fangel 2010. Ferdsel i villreinens leveområder. Norsk Institutt for naturforskning. NINA-Rapport 551: 101 pp.
- Strand, O., Jordhøy, P., Mossing, A., Knudsen, P. A., Nesse, L., Skjerdal, H., Panzacchi, M., Andersen, R. & Gundersen, V. 2011. Villreinen i Nordfjella. Status og leveområde. NINA Rapport 634. 71 s. + vedlegg.
- Vistad, O.I., Gundersen, V. & Wold, L.C. 2014. Brukerundersøkelser i Hallingskarvet og Varangerhalvøya nasjonalparker, sommeren 2014. NINA Rapport 1109. 54 s + vedlegg.
- Vorkinn, M. & Andersen, O. 2010. Besøkende i Rondane og Dovre nasjonalparker – sommeren 2009. Resultater fra selvregistreringskasser og automatiske ferdselstellere. NINA Lillehammer.
- Vorkinn, M. 2011. Bruk og brukere i Reinheimen sommeren 2011 - Dokumentasjonsrapport. Fylkesmannen i Oppland, miljøvernavdelingen, Rapp. nr. 01/12, 68 s.
- Vorkinn, M. 2013. Nasjonal standard for besøksregistrering i nasjonalparker. Oppsummering av norske og internasjonale erfaringer, anbefalinger for et norsk system. Lillehammer: Fylkesmannen i Oppland.
- Vorkinn, M. 2016. Bruk og brukere i Langsua sommeren 2015. Langsua nasjonalpark: 63 s.
- Wold, L. C., Gundersen, V., Nerhoel, I., Strand, O. Panzacchi, M., Dokk, J. G. & O. Andersen. 2012. Friluftsliv og turisme i Nordfjella villreinområde - NINA Rapport 850. 37 s.

6 Vedlegg

6.1 Vedlegg 1: Besøkte nasjonalparker i Norge og utlandet

	Frequency
Hardangervidda, jostedalsbreen, jotunheimen	1
Jotunheimen, Hardangervidda	1
Anarajohka	1
Breheimen	1
Breheimen, Jotunheimen	1
Can't remember	1
Don't know the names	1
don't remember. Hardangervidda omrode?	1
Dovre nasjonalpark	3
Dovre, atlanterhavsparken	1
Dovre, Jotunheimen	1
Dovrefjell Hardangervidda	1
Dovrefjell-Sunndalsfjella nasjonalpark, Hardangervidda,	1
Forollhogna	1
Dovrefjell, Rondane, Hardangervidda.	1
Eidfjord Ulvik. Ullensvang	1
En i Østerdalen	1
Femunden og rondane	1
Femundsmarka	3
Flere, fra nord til sør	1
Folgefonn, Jostedalen, Breheimen	1
Folgefonna	3
Folgefonne, Hardangervidda,	1
Forelhogna	1
fullufjellet, dovrefjell, jotunheimen, hardangervidda	1
Fæmunden	1
Færder nasjonalpark	2
Færder nasjonalpark, Ytre Hvaler nasjonalpark, Jotunheimen na-	1
sjonalpark, Blåfjell - Skjækerfjell nasjonalpark	
Galdhøpiggen	1
Gaustatoppen - er det en nasjonalpark?	1
Hardanger Vidda, Folgefonna, Jostedalsbreen	1
Hardanger, Dovre, Rondane	1
Hardangerjøkulen	1

Hardangervidda	34
Hardangervidda, and Jostedalsbreen	1
Hardangervidda, Børgefjell	1
Hardangervidda, Dovrefjell	2
Hardangervidda, Dovrefjell og Filefjell (vet ikke om den siste er en nasjonalpark)	1
Hardangervidda, Finnmarksvidda	1
Hardangervidda, Folgefonna	1
Hardangervidda, Folgefonna,	1
Hardangervidda, Jotunheimen	5
Hardangervidda, Jotunheimen,	1
Hardangervidda, Jotunheimen, ++	1
Hardangervidda, Jotunheimen, Femundsmarka, Dovrefjell, Rodane	1
Hardangervidda, Jotunheimen, Hurrungane	1
Hardangervidda, Langsua	1
Hardangervidda, Reinheimen	1
Hardangervidda, Reinheimen, Skarvheimen ++	1
Hardangervidda, Trollheimen, Jotunheimen	1
Hardangervidda, Telemark, Hallingdal, Vassdalsegga	1
Hardangervidda/div. andre	1
Hardangervidda. Tyin, Breim	1
Hardangervidda, Jotunheimen m.flere	1
Hardangervidda, Jotunheimen, Rondane	1
Hjerlinn	1
Hjerlinn, Forolhogna mm	1
Horseid, Ånderdalen	1
Ja, Jotunheimen og Dovrefjell	1
Jostedalen	1
Jostedalen, Hardangervidda, Folgefonna, Dovre, Jotunheimen, Rondane, Ytre Hvaler, Svartisen,	1
Jotunheimen	28
Jotunheimen Dovre Hardangervidda	1
Jotunheimen Hardangervidda	1
jotunheimen med flere	1
Jotunheimen og Skarvheimen	1
Jotunheimen, Breheimen	1
Jotunheimen, Femundsmarka, Hardangervidda,	1

Jotunheimen, Folgefonna	1
Jotunheimen, Hardangervidda,	1
Jotunheimen, Hardangervidda, Femundsmarka	1
Jotunheimen, Ormtjenkampen, Hardangervidda	1
Jotunheimen, Rondane	1
Jotunheimen, Rondane, Breheimen(?), Dovre	1
Jotunheimen, Rondane, Hardangervidda	1
Jotunheimen, stølsheimen	1
Jotunheimen, Svalbard, Rondane	1
Langsua, Hardangervidda, Jotunheimen, Skarvheimen, Langfjella	1
Loen og briksdalsbreen	1
Lofoten mm	1
Mange	3
Møysalen og Stabbursdalen	1
norges høyest fjell	1
Nærøyfjorden	1
Rago, Hardangervidda, Femunden, Gutulia, Børgefjell	1
Reinheimen nationalpark	1
Reisadalen, Hardangervidda Saltfjellet	1
Rondane	13
Rondane, Dovrefjell	1
Rondane, Dovrefjell-Sunndalsfjella, Jotunheimen	1
Rondane, Femundsmarka, Hardangervidda, Dovre,	1
Jotunheimen, Svalbard	
Rondane, Hardangervidda	1
Rondane, Hvaler	1
Rondane, Jotunheimen m.fl.	1
Rondane, jotunheimen	1
Rondane, Jotunheimen	2
Rondane, Jotunheimen, Bjørnøya, Svalbard (3 ulike),	1
Hardangervidda,	
Rondane, Jotunheimen, Hardangervidda,	1
Rondane, Trollheimen	1
Seiland, Jotunheimen, Hardangervidda m.m.	1
Seilandet, Dovre, Femunden	1
Senja og Saltfjellet	1
Sirdalen	1

Skarvheimen, JOTUNHEIMEN, TROLLHEIMEN,	1
Skåla	1
Skålatårnområdet	1
Stølsheimen	1
Svartisen,	1
Trolltunga	1
Vestlandet	1
Total	196

Når det gjelder besøk i nasjonalparker i utlandet, er det verneområder over store deler av verden som er besøkt.

	Frequency
Drents-Friese Wold (Netherlands) where I live	1
Island, Vatnajökull & more	1
Atlasfjellene?	1
Australia	1
Austria	1
Banff	1
cadaques	1
Cambodia	1
Canada	1
Catskills	1
Chile, Sør-Afrika	1
Cinque Terre	1
Dolomittene Italia	1
Eifel, Harz, Schwarzwald, Sallandse Heuvelrug, Veluwe,	
Loonse & Drunense Duinen, Biesbos, Dwingelderveld, Weer-	1
ribben/Wieden	
El Teide	1
Flere i Spania og Danmark	1
Flere i USA	1
Helgetur til Reykjavik m/ekskursjon med buss til de mest	
kjente attraksjonene med bl. a. Thingvellir og Geysir - vet ikke	1
om dette er en nasjonalpark eller hva den heter	
Huinai, Patagonia/Chile	1
Husker ikke	2
I Spania	1
I Sør-Albania (Øst Europa)	1

I usa, flere	1
i Vietnam og Kambodsja	1
Idre Fjäll	1
In Cuba, Sri Lanka and Thailand	1
in Finland, small ones near my home such as Kurjenrahka	1
italia	1
Jasper national park, Canada	1
Kalderwald-Edersee,	1
kenya	1
Kilimanjaro	1
Kilimanjaro og Bhutan	1
Kroatia,	1
Kroatia, Italia	1
Kruger park i Sør afrika	1
Laos, Malaysia, UK	1
Lefka Ori	1
Madeira	1
many in: Poland, Ukraine, Slovakia, Czech republic, Iran,	1
Sweden	
Many!	1
Meru national park, Kenya	1
Müritz, Alpujarras, Sierra Nevada, Teide, Pílancones, Ordesa	1
y Monte Perdido, Perche, Oise,, Picos de Europa,	
Många olika	1
Nacioanl, Iguaque og Los Nevados (i Colombia)	1
National Park De Hoge Veluwe (Netherlands)	1
Ofenpass (CH)	1
Padjelanta	1
Parc national des Pyrénées, Parque Nacional Talampaya and	
Parque Provincial Ischigualasto Argentina, Ordesa y Monte	1
Perdido National Park Spania	
På Korsika og Mallorca	1
Rocky Mountains, Grand Canyon, Canyonlands, Arches,	1
Mesa Verde og Everglades i USA,	
Rogens Naturreservat, Iguaque National Park, Los Nevados	1
National Park	
Schwarzwald	1
Several	1

Skotland	1
Skotland, Island, Sverige	1
Spania	1
Spania, husker ikke navn	1
Spanske	1
Svalbard	1
Sveriga	1
Swiss national park	1
Taroko National Park, Taiwan	1
Too many to list, mainly in NL, France, Germany	1
uk	1
Val de Boi, Pyreneene	1
Yosemite, Mt. Whitney	1
Østerike	1
østerrike	1
østrike	1
Total	71

6.2 Vedlegg 2; Annen reisemåte for å komme til Hallingskarvet

Annen reisemåte	N
Buss 1, bil 2	1
car and caravan (campingvogn)	1
Ustaoset, på ski om vinteren og til fots om sommeren	1
Gikk fra hytten	1
Gikk fra Ustaoset	3
Gikk til fots	1
Gikk til fots eller på ski, syklet	1
Gp	1
Går på ski/beina fra Rennedalen - har hytte der	1
har hytte i området: fottur og skitur	1
Har hytte på Ustaoset	1
Mine bein	1
Ski, beina	1
Stop	1
Sykkel	2
Sykkel, til fots	1
Til fots	2
Til fots eller ski	1
vandretur	1
Total	23

6.3 Vedlegg 3: Fordeling av ulike turmål i Hallingskarvet

Turmål	Antall
Ble kjørt til Ustaoset, Prestholt, Haugastøl	1
Budalen Vestrheim	1
dagsturer fra familiehytte	1
Div. vann Haugastøl. Sudndalen Halletjern- Naustrand	1
fahren des rallarvegen	1
Folaskaret, Prestholtskaret	1
Fra Haugastøl til Raggsteindalen eller kortere turer fra Haugastøl	1
fra hytten min mellom Geilo og Ustaoset, til: alle mulige steder i fjellet	1
Fra prestholt	1
Fra Ustaoset	1
Fra Ustaoset til Finse, Hallingskarvet og forskjellige turer uten konkret mål	1
From the family hot we stayed in near by	1
geilo	1
Geilo	1
Geilo-Prestholt-Ustaoset	1
Geilo, Ustaoset	2
Gikk en dagstur fra Haugastøl området til Lordehytta.	1
Hytte i Budalen	1
hytte Ustaoset	1
Hytten til familien min	1
lokale turer	1
mot tvergastein og mot Hallingskarvet	1
my home	1
Myrlandområdet, Geiteryggområdet	1
området fra fv 50 mot finse	1
Opp fra Prestholt, Lordemarsjen	1
Opp til varden	1
Overnattet i lavvo med barnebarna	1
Prestholseter-skarven	1
Prestholt	1
Prestholt til skaret	1
Prestholtseter, Haugastøl	1
Prestholtskarvet	1
Prestholtskarvet Halletjonn lordehytta Div topturer storekvelve osv	1
Raggsteindalen . Bjørkedalen . Geiteryggen	1
Skarverennet, Tuvaseter	1
Storestølen, myrland, geiteryggen, raggsteindalen	1
såtebotn, tvergastein,tjønnebotn	1
Tjørnbotn, Tvergastein, Prestholtskarven, Storekvelvi, Vierbotn, Finse-Geiteryggen	1

Tur-retur Ustaoset	1
Tuva, Prestholdt, Ustaoset, Vesterheim	1
Tuva, Prestholt, Finse	1
Tuva,Krækkja,Skarven,	1
Tvergastein, Skarveredet	1
Tverrgastein, Hestberget	1
Ustaoset	4
Ustaoset - Geilo	1
Ustaoset Prestholt Hyllum etc.	1
Ustaoset, Haugastøl	1
ustaoset, vøringsfossen	1
Utg.punkt både Geilo og Finse	1
vandrede rundt i området	1
Varden på toppen, Tvergastein, Trappene fra Prestholt	1
Vinje Ål	1
Total	58

6.4 Vedlegg 4: Andre innfallsporter til Hallingskarvet

Tabell 6. Annet sted som ble oppgitt som innfallsport til Hallingskarvet. Antall svar.

Annet sted, nemlig	Antall
Aurlandsdalen , lungsdalshytta , Krækkja	1
Eima (sti mot Prestholt), mellom Geilo og Ustaoset	1
Embretstølen	1
Geilo	1
Geilohovda	1
Guristølen, Myrland	1
Hallingskarvet Skisenter	2
Hermon Hotell	1
Hestberget, Eimaskaret	1
Hovdestølen	1
Hovdestølen.	1
hovet	1
Husker ikke	1
husker ikke stedsnavn	1
I do not remember...	1
Jons kro	1
Jønndalen, Nore Uvdal	1
Liseth	1
opp Eimaskaret	1
opp mellom Geilo og Ustaoset, og opp fra Ustaoset	1
Steinbotn	1
Storekvelvi	1
Storestølen	1
Sudndal	1
Sudndalen	5
Ustaoset	40
Ustaoset Hesteberget	1
Ustaoset, Kikkut, Karistølneset, Lægreidstølene	1
Vet ikke, beklager	1
Øvrestølen	1
Total	74

6.5 Vedlegg 5: Andre aktiviteter som ble oppgitt.

Tabell 7. Andre aktiviteter som ble oppgitt. Antall svar.

Andre aktiviteter oppgitt	Antall
90- års feiring	1
Aketur med barn	1
badet, akte på små breer	1
Bær plukking	1
Bærplukking	1
bærtur	1
Canoeing	1
Forsamlingsweekend på Hermon	2
Fotografi	1
Geocaching	2
Gikk med min datter (2 år) så langt hun orket.	1
Hyttetur	1
Insektregistreringer (blomsterfluer)	1
Jeg var spesifikt opptatt av å teste den relativt nylagte trappene	1
jobb	1

klattreskogen	1
Leita etter krystallar med ungane:)	1
LEVE/VÆRE ET med naturen - en slags meditation	1
long picnics with our 4yr old son	1
Nyte naturen	1
outdoor cooking	1
Overnattingstur med lavvo	1
Plukke div.vekster/blomster - barnekonkurranse	1
riding, kano	1
Rypetaksering	1
Sherpastien	1
Skarverennet	1
Skiturer	1
Snøkinging	1
Telt med barnebarn	1
Testet trappa	1
Tur med hund	1
Total	34

6.6 Vedlegg 6: Hva de besøkende savnet informasjon om

Savnet informasjon om	N
Alle turstiene	1
Anbefalte sykkelstier og utgangspkt for snøkinging samt randonneruter	1
antall trappetrinn	1
Avstand Ustaoset til Hallingskarvet.	1
bedre kartmerking	1
Bedre og ajourførte oppslag (på nett) om åpningstider Åkerståelen, Prestholtsetra og Vestrheim. Visit Geilo har liten kunnskap/svarer feil	1
better marked starting point	1
better track marking. There were far too many stonemans which made it confusing and difficult	1
Båndtvang	1
easier to find info when already close by, things like maps and brochures	1
Fiskemuligheter	1
flere stier og skiløyper	1
For dårlig merking på toppen	1
fugle- og dyreliv	1
Fulger og planter som man kan se	1
Før 2014 var det dårlig merket løyper Ustaoset -Nessehytte, området Bedre nå.	1
Geologi	1
Historikk. Om hva de gamle brukte fjellet til	1
History	1
hvor finne informasjon om Prestholtseter er åpent?	1
hvordan trappa opp til prestholtskaret var bygget	1

Jejegg savnet god merking med røde T-er fra "skaret" og nordøstover over steinrøysene og tilbake til Prestholtseter	1
Kanskje en bedre sti-merking, stedsangivelser og avstander.	1
Litt bedre merkning på turen fra Prestholt over skarvet og ned igjen til Prestholt av trap-pene. Den er dårlig merket på toppen, for å finne veien ned. Hadde også vært fint å vite hvorfor geitene ikke er på Skarvet mer?	1
litt dårlig merking av den nye veien ned fra prestholtskaret østover. Ikke oppover.	1
Litt mer nøyaktig info om hvor det er lov å fiske	1
Maps and routes (we were not able to prepare our trip through Norway better)	1
Mer info om tur-ruter (dagsturer) rundt haugastøl, feks utfartspunkt/parkeringsplass	1
Merkede stier	1
nedstigningen i Prestholtløypa - at trappene var totalt dekket av snø og vi måtte finne vei på siden med livet som innsats.	1
Nedturen fra Prestholtskaret	1
Other tracks	1
samleinformasjon for hele parken	1
Savnet litt når jeg kom til postkassa på "toppen" om hvor jeg skulle gå videre. Burde vært merkede stier videre, noe jeg tror det er nå?	1
Skilt med avstander i løypene	1
small roads to bike on, routs more easy for disabled people	1
Snø/rasfare-forholdene i folarskaret for skarvet på langs tur om våren	1
stisykling	1
The good fishingspots and glaciers	1
Trails	1
Turløyper	1
Gode fiskevann.	1
Viktig insektliv (for plante- og annet dyreliv)	1
Weg & Entfernung	1
What to take with us on a hike	1
åbningstider på prestholt	1
Total	46

6.7 Vedlegg 7:

	Antall
brosjyrer	1
brosjyrer på turistkontor og dagligvarebutikker	1
Bøker...	1

dnt guide and maps (paper)	1
dnts årbøker	1
Et bedre kart om vann/elver med tillatt fiske	1
Facebook	1
Info om Hallingdal, Hytta Vår	1
kart	3
Kart	2
kart, geologi og naturbøker	1
Kartenmaterial	1
Kjentfolk	1
litteratur	1
lokalkjente	1
Maps, local knowledge from people, oral information	1
oppslagstavler	1
Paper maps	1
signs and information sites in landscape	1
Snakke ved gamle mennesker som kjenner området	1
Spesialflasker om fiske	1
Trykksaker /brosjyrer	1
Turistkontorer/informasjonssentra - via telefon	1
ut.no	1
Ved innfallsporter/tog- og busstasjoner, div. serveringssteder m.m.	1
venner	1
Total	29

6.8 Vedlegg 8: Informasjon på vei fra bosted til Hallingskarvet.

	Frequency
App på Windows Mobil	1
brosjyrer i butikker og bensinstasjoner	1
brosjyrer i dagligvarebutikker nær området	1
egen erfaring	1
egne notater	1
Enkle kart og turtips på bensinstasjoner feks	1
Familje	1
god merking underveis	1
Infotavler m/ring et nummer hør info slik de har i Jøssingfjord var artig.	1

Jernbannestasjoner, hoteller	1
Kanskje på toget! Sitter der i 3-4 timar frå Bergen til Ustaoset stasjon	1
kart	2
Kart	1
Kart vi har hengende på veggen på hytten	1
Kartenmaterial, Wegweiser	1
Kontakte lokalkjente mennesker	1
Maps, local knowledge from people, oral information	1
Matbutikk, bensinstasjon	1
more signs	1
oppslag på stedet	1
Paper maps	1
på informasjonsskilt i området	1
Skilt	2
skilt på parkering	1
trails	1
trenger ikke informasjon	1
Turistforeningens medlemsblad	1
wohnmobilführer	1
Total	30

6.9 Vedlegg 9: Informasjon mens de besøkende er inne i området

	Frequency
Bedre merking	1
Brosjyrer i turistinformasjon	1
Brosjyrer på hotellet	1
Godt merkede løyper med info om lengde/ km	1
ikke bruk penger på dette. De som ønsker kan finne den info de måtte ønske	1
Infoplakat	1
Informasjonsskilt	1
Informasjonstavler/kart ved utgangspunktet for stien	1
information through looking at the landscape	1
Infotavle på turisthyttene	1
internett	2
Kart	1
Kartenmaterial, Wegweiser	1

Litt bedre skilting fra postkassa på toppen	1
Maps in the national park	1
Medbrakt kart	1
Nei	1
other people we meet in the park	1
Prefer non, prefer to focus on the nature	1
skilt	1
Skilt	1
Skilting	1
Små infoplaketter v/severdigheter.	1
unødvendig	1
Ønsker ikke informasjon inne	1
Ønsker ikke informasjon inne i området	1
Total	28

6.10 Vedlegg 10: Kommentarer om tilretteleggingen for friluftsliv i Hallingskarvet

Kommentarer	Antall
Alltid fokus på å bevare ro og fred i naturen	1
Alt bra, men ble usikker på sikkerheten i løypa ned nord for Folarskaret	1
Anvisning av aktuelle ruter opp og ned vinterstid randonne ala fri flyts toppturbøker	1
Avstandsmerking	1
Bedre fiske	1
bedre merket stier	1
Bedre merking ??	1
Bedre merking av alternative sommerstier opp på Skarvet fra ander steder langs Prestholtvegen og fra Budalen. For å få mindre belastning på den "offisielle" steinsatte stien til toppen.	1
bedre merking av stier, bede turkart	1
Bedre merking enn sammensatte varder	1
Bedre merking oppe på platået	1
Bedre overganger broer ved bekker, våte områder	1
Bedre skilting og bedre kart	1
Betre opplysning av starten på stiane frå Ustaoset og innover! Vi brukte mykje krefter (med to små barn) på å sinne starten på stien i det virrvarret av vegar som er i hyttefeltet på Ustaoset.	1
better marking	1
better signposting for trails	1

Bro over utløpet av Budalsvannet	1
Bålplasser/rasteplasser, med le integrert i naturen.....lite synlig	1
clear markings	1
cykelvåg/skidspår mellom Ustaoset och Geilo i dalen	1
der det er myr - noe å gå på - steiner/trestokker etc.	1
Dersom merking og skilting var bedre ville jeg kanskje brukt større områder eller gått flere turer	1
Det begynner å bli FOR MYE tilrettelegging !	1
Det bør ikke tilrettelegges flere stier	1
Det bør tilrettelegges for sykling på enkelte stier. Da gir får syklistene muligheten til å dra nytte av nasjonalparken, samtidig som de ikke er i veien på stier som er ment kun for fotturister. Stisykling er en voksende idrett og det er synd om man skal ekskludere. Stisykling er også stort i sentral-europa, god tilrettelegging kan lokke til seg mange turister. Ved god informasjon til syklistene om hvordan man skal oppføre seg på stier vil ikke påvirkningen syklistene har på miljøet være større enn turgåere.	1
Det er masse info.om friluftsliv	1
Det må ikke lages flere trapper og stier !	1
Det må være lett å få tak i ønsket info i f h t målsettingen med den enkelte tur til området.	1
Dumt og tungvint med bommen til Prestholt	1
Eine Orientierung bei schlechter Sicht ist schwierig im Halligskarvet. Wegweiser und Kartenmaterial wären hilfreich.	1
Enda tydeligere stimerking. Merking av gangtid etter alder/ferdighet	1
Enkel temaskilting underveis	1
Enkelte steder kan stiene merkes bedre. Flere stier kan lages, feks vestrheim, skarvsenden, prestholt.	1
Enkelte steder var merking av stier litt mangelfull	1
Et stort, detaljert oversiktskart ute på Prestholtseter	1
Fiske	1
Fjerne stygge skilt i terrenget, merket med riksvåpenet og parkens navn	1
Fjerne utdatert rutemerking i terrenget	1
Flere informasjonstavler	1
Flere korte turstier	1
Flere åpne serveringshytter	1
Flere åpne serveringssteder spesielt i jul og senhøsten	1
god merkig av stier	1
Hiking suggestions on information tables	1
Holdningskampanjer om å ta vare på naturen.	1
Holdtau på det bratteste stedet opp fra Folarskaret mot Folarskarnuten, og kanskje litt tydeligere merking hvor man bør/skal starte fra og komme ned :)	1
IKKE tilrettelegge så mye, med mindre hensikten er å beskytte naturen. La det få være fri natur.	1

Info om stier til Tvergastein	1
informasjon om elver som kan være vanskelige/umulige å forsere ved høy vannstand	1
Informasjon om turer og steder	1
Information about routes and tracks	1
Jeg synes stiene bør merkes bedre. Rasteplasser for å spise niste.	1
Lage kart i stor målestokk for området	1
lett synlig merking av stier	1
Lett tilgjengelige stier som ikke blir gjennombløte	1
Litt bedre merking	1
Litt bedre skilting av turstier	1
Litt flere skiløyper, også utenom påske/vinterferie	1
Litt mer skilting av turløypene	1
Lov å ha med hunder inn på hyttene om vinteren	1
Mange siter blir trukket ned av hester påkommersielle turer	1
marked trails which is easier for disabled people	1
Mer info om forskjellige løyper og stier	1
mer korrekt informasjon på skiltingen	1
Merka stier	1
Merking (Prestholtrunden)	1
merking av stier	1
Merking av stier	2
merking av stier oppå selve Hallingskarvet	1
Merking og skilt med avstander og hvor stiene er.	1
merking over/på langs av Skarven	1
Merkungen av den nye "Prestholtstien" kunne kanskje vært bedre?	1
more (emergency) shelters	1
more information boards and trails summer time	1
More shelters and information	1
mærkingen af stierne og selve stierne er i sørgeligt forfald, det bør der gøres noget ved	1
Noen av broene kunne vært bedre. Ved strie elver kan det være problematisk å krysse disse på en sikker måte.	1
Området er utfordrende og bør ikke merkes/tilrettelegges	1
Oppdatere kart med sti kryss referanse	1
Oppkjørte skiløyper!	1
oppmerkede stier	1
Parkering forbudt-skilt innerst i Budalen bør fjernes	1
Pass på å ikke "overorganisere" naturen. Jeg drar dit tross alt for naturens del :)	1
Redusere utvidet båndtvang når der ikke er behov	1
see our remark on the need to improve track marking	1
skilting	3
skilting av stier	1

skilting sommerstid, bedre presisjon på km-angivelser vinterstid	1
some paths are difficult to find	1
Sommermerking fra Geilo til Myrland	1
Sti som går rett ned fjellet og til Prestholt, uten å gå veien tilbake	1
Stikkede vinterløyper	1
Sykelstier og skiløyper	1
Søppelkurver	1
The cabins / cafeterias should be open during Christmas holiiday	1
tilrettelægnin for friluftsliv bør ikke overdrives.	1
Toaletter	1
Tydeligere løypemerking uten å forsøple naturopplevelsen	1
Usikker, men kanskje mer trykksaker og oppslag om artsmangfoldet og eksempler på deres tilpasninger / økologi i fjellet (med spørsmål/svar/kunnskapstester)	1
vi (og mange andre) mistet stien med de merkede vardene. Plutselig var de totalt borte... Alle som gikk samme dagen rotet, spurte andre til råds og vi tok oss ned på egen hånd vha kart. Utover det svært godt fornøyd!	1
Vist haddicaåpede ønsker å komme opp	1
Vær tilbakeholden med tilrettelegging - området må ikke bli en turistmaskin	1
Ytterligere merking av stier	1
Total	106

6.11 Vedlegg 11: Kommentarer på negativ oppførsel

	Antall
Altfor mange biler kjører inn til Prestholtseter fra Havsdalen på sommerstid. Ødelegger en ellers fin sykkelvei.	1
Dessverre hundeavføring ved skiløypene	1
Dårlig løypekultur - løse hunder	1
Folk kaster søppel: tomme vannflasker, sigarettpakker ol	1
Folk med hunder og uten som løp ned fra Hallingskarvet, da det var mange siom var på veg oppover. Skubbet borti uten å ta hensyn☺☐	1
hive boss	1
Hunde-eiere uten hund i bånd	1
Hundeeiere som lar hundbæsj ligge igjen i skiløypa	1
Hundeeiere uten kontroll på hunden, og ikke respekt for båndtvang. Forsøpling. Sigarettstumper.	1
Hundeskit	1
Idrettsfolk som bre sprang ned trappene så andre måtte vike.....	1
Joggere som hadde lagt ut telleapparat langs stien.	1
lautes Verhalten, schreien, rufen	1
leaving garbage from renovation of private cabins	1

Littering	1
Løse hunder	1
Møter alltid folk med løse hunder de ikke har kontroll på noe som skremmer barn og andre....	1
Respektene grunneierretten	1
Skuterkjøring	1
Snøskuterkjøring	1
Stadig helikopterflying	1
sure tyskere....	1
sykling	1
Sykling	1
Sykling i blaute stier som gir store skader på mjukt underlag	1
Sykling på tursti	1
Syklister på små stier i foten av skarvet	1
Total	27

ISSN: 2464-2797
ISBN: 978-82-426-2911-1

Norsk institutt for naturforskning

NINA Hovedkontor

Postadresse: Postboks 5685 Sluppen, 7485 Trondheim

Besøks-/leveringsadresse: Høgskoleringen 9, 7034 Trondheim

Telefon: 73 80 14 00, Telefaks: 73 80 14 01

E-post: firmapost@nina.no

Organisasjonsnummer 9500 37 687

<http://www.nina.no>

Samarbeid og kunnskap for framtidas miljøløsninger